

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління валютним ризиком банку

Студента 2 курсу 7м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Тишкевич Олександр
Сергійович

Науковий керівник
канд. екон. наук,
Доцент

Недеря Людмила
Володимирівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ	6
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА РІВНЯ ВАЛЮТНОГО РИЗИКУ БАНКУ	17
2.1 Аналіз валютного ризику в банку АТ «УКРСИББАНК».....	17
2.2 Методи управління валютним ризиком в банку АТ «УКРСИББАНК»	30
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ	36
3.1 Міжнародний досвід управління валютним ризиком в банку та можливість імплементатії його в Україні	36
3.2. Перспективи впровадження зарубіжного досвіду в практику вітчизняних банків.....	43
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ.....	54

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасних умовах валютні відносини відіграють важливу роль, так як активність на фінансовому ринку носить глобальний характер. Комерційний банк на валютному ринку діє як покупець і продавець валюти, яку купує як для потреб клієнтів так і власних потреб, тому зазнає валютного ризику. Саме тому проблема стратегічного управління валютними ризиками є актуальною. Для ефективного управління і своєчасного реагування на коливання валютних курсів з метою запобігання банківських втрат в ході валютних операцій необхідно вивчати існуючі інструменти управління валютним ризиком банку і визначити найбільш ефективні для вітчизняних банків.

Проблеми управління ризиками в банківських установах досліджується в роботах таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: А.М. Герасимович [8], І.М. Парасій-Вергуненко [8], В.М. Кочеткова [8], М. І. Диби [9], І. В. Краснова [9], Л. О. Примостки [10], В. В. Коваленко [12], Т. В. Шевчука [12], К. С. Панченко [15], М.А. Ребрика [17], В. Шелудько [19], В. Вірченко [19], О. Хаб'юка [20] та інших вчених. Хоча міжнародні та вітчизняні вчені виділяють теоретичні підходи до розуміння сутності валютного ризику і його особливостей в процесі управління ризиками банку. В той же час питання найефективнішої системи управління рівнем валютного ризику для українських банків все ще недостатньо вивчена.

Метою дослідження є дослідження теоретичних основ і практичних аспектів управління валютним ризиком банку, розробка рекомендацій щодо удосконалення цього процесу

Для досягнення цієї мети були сформульовані такі **завдання**:

- здійснити огляд літературних джерел, розглянути сутність валютного ризику банку та обґрунтувати необхідність його регулювання;
- провести аналіз рівня валютного ризику банку АТ УКРСИББАНК;

– визначити методи управління валютним ризиком банку АТ УКРСИББАНК;

– вивчити міжнародний досвід управління валютним ризиком в банку та розглянути можливість імплементації його в Україні;

– окреслити перспективи впровадження зарубіжного досвіду в практику вітчизняних банків.

Об’єктом дослідження є процес управління валютним ризиком банку, а **предметом дослідження** – сукупність методів та інструментів управління валютним ризиком в банку.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять наукові праці, рекомендації Базельського комітету та нормативні документи НБУ з питань валютного ризику банків. В основу дослідження покладено загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: абстрактно-логічний – для аналізу фахової літератури, теоретичного узагальнення й формування висновків щодо сутності валютного ризику банку та напрямків його регулювання; декомпозиції – для розкриття мети дослідження та постановки завдань; методи аналізу та синтезу – для дослідження рівня валютного ризику банку АТ «УКРСИББАНК».

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань регулювання валютної діяльності банків; офіційні дані Національного банку України; рекомендації Базельського комітету, фінансова звітність банків; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використані банками України для удосконалення управління валютними ризиками.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Тишкевич О. С. Управління валютним ризиком банку

//Управління діяльністю фінансових установ: зміни стереотипів: зб. наук. ст. студ. заоч. форми навч. / відп. ред. Н.П. Шульга. – Київ: Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2019. – Ч.1. – 308 с. (С.253-256).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 50 сторінок. В роботі представлено 5 таблиць, 5 рисунків, 7 додатків та використано 23 наукових джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Сучасний розвиток банківської системи характеризується значною динамікою та зростанням обсягу операцій комерційних банків з іноземною валютою на валютному ринку, що зумовлює підвищення рівня валютного ризику. Даний ризик за короткий термін може завдати банківській установі значних збитків або неочікуваних прибутків, оскільки валютний курс не є постійною величиною і схильний до коливань. Дані коливання викликають зміну гривневої вартості відкритих валютних позицій банківської установи і призводять до прояву валютного ризику як ризику втрат від несприятливих коливань валютного курсу. Тому одним з першочергових завдань банківського менеджменту є саме тактика управління валютним ризиком.

Розглянемо більш детально валютний ризик та стратегії банку щодо його ефективного управління.

Діяльність банків на валютних ринках, що полягає в управлінні активами та пасивами в іноземній валюті, пов'язана з валютними ризиками, які виникають у зв'язку з використанням різних валют під час проведення банківських операцій. Валютний ризик – це існуючий або потенційний ризик для банківських доходів і капіталу, що виникає в результаті несприятливих коливань валютних курсів і цін на банківські метали [5].

Валютний ризик можна поділити на три види:

- ризик трансакцій;
- ризик перерахунку з однієї валюти в іншу (трансляційний ризик);
- економічний валютний ризик.

Ризик трансакцій полягає в тому, що несприятливі коливання курсів іноземних валют впливають на реальну вартість відкритих валютних позицій. Проте оскільки він, як правило виникає у результаті проведення операцій

маркетмейкерства, дилінгу і прийняття позицій в іноземних валютах, то цей ризик розглядається у рекомендаціях щодо ринкового ризику.

Ризик перерахунку з однієї валюти в іншу (трансляційний ризик) полягає в тому, що величина еквівалентна валютній позиції у звітності змінюється в результаті змін обмінних курсів, які використовуються для перерахунку залишків в іноземних валютах у базову (національну) валюту.

Економічний валютний ризик полягає в змінах конкурентоспроможності банку або його структур, що входять у консолідовану групу, на зовнішньому ринку через суттєві зміни обмінних курсів.

Процес визначення параметрів валютного ризику є суттєвим для розроблення циклів нагляду і вибору інструментів нагляду. Валютний ризик є істотним та складним, тому він вимагає посиленних засобів контролю і моніторингу як з боку банку, так і з боку НБУ.

Валютний ризик оцінюється за допомогою валютної позиції банку, де співвідносяться балансові та позабалансові вимоги і зобов'язання банку в кожній іноземній валюті та в кожному банківському металі. Таким чином, валютні операції обов'язково пов'язані з ризиками.

Банк для вимірювання ризику волатильності валютного ризиків використовується метод вартості під ризиком (VaR) або метод очікуваних втрат (Expected Shortfall, ES).

Банк самостійно обирає підхід до оцінки VaR або ES: історичне моделювання, параметрична модель, сценарне моделювання за методом Монте-Карло, ARCH і GARCH-моделі.

Банк має право обрати інший підхід до оцінки VaR або ES, забезпечуючи дотримання таких мінімальних кількісних характеристик:

- довірна ймовірність – не нижче ніж 99 %;
- глибина статистичної вибірки – не менше ніж 250 спостережень за період, не менший ніж один календарний рік.

Банк для вимірювання ризику волатильності використовує метод веги, який вимірює чутливість вартості опціону до волатильності базової змінної [3].

В управлінні валютним ризиком та валютною позицією комерційний банк може застосовувати дві головні групи методів, а саме управління валютною структурою балансу та хеджування валютного ризику (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація методів управління валютною позицією банку*

*Розроблено автором за джерелом: [3]

Дві групи наведених методів розкривають вплив на валютну структуру балансу для обмеження та уникнення наслідків переоцінки валютних інструментів. Відповідно, в першій групі терміни та обсяги проведення валютних операцій вибираються так, щоб закрити валютні позиції та зменшити їхню величину до прийняттого рівня. Друга ж група методів передбачає хеджування валютного ризику, що визначає створення захисту від валютних ризиків укладанням додаткових строкових угод за іноземною валютою, які можуть компенсувати можливі фінансові втрати в процесі зміни валютного

курсу. Великий вибір похідних фінансових інструментів свідчить про те, що на міжнародних ринках комерційні банки можуть знаходити ефективні засоби проведення операцій з іноземною валютою, а також використовувати й вдосконалювати методи управління валютною позицією для того, аби знизити валютний ризик або ж знайти варіанти для усунення цієї проблеми.

З економічної точки зору валютний ризик є результатом дисбалансу в загальному обсязі активів і пасивів за кожною валютою. Для кожної фінансової операції з розрахунками в іноземній валюті валютний ризик виникає через те, що курс операції відрізняється від поточного ринкового курсу на момент укладення договору. Величина валютного ризику визначається ймовірністю настання такої події, як визнання доходу / визнання збитку від фінансової операції в результаті сприятливої / несприятливої зміни обмінних курсів.

Під час управління валютним ризиком повинні вирішуватись такі основні завдання у фінансово-економічній діяльності банківської установи:

- стабілізація або максимізація прибутку від здійснення валютних операцій;
- прогнозування зміни валютного курсу та його впливу на дохідність чи збитковість фінансових операцій банку;
- можлива реструктуризація балансу банківської установи з урахуванням зміни валютних курсів.

У короткостроковій перспективі на коливання обмінного курсу в основному впливають технічні і психологічні чинники, а також діяльність центральних банків. Технічними чинниками є закономірності динаміки валютного курсу в минулому, що впливають на його рух в майбутньому. Психологічними факторами є очікування спекулянтів щодо динаміки курсу. Наприклад, впевненість більшості учасників валютного ринку в тому, що курс певної валюти в майбутньому буде зростати, незалежно від того, чи були результати їх аналізу вірними, призведе до підвищення курсу валюти через збільшення попиту на неї. Центральний банк країни може втручатися в операції

на валютному ринку, щоб впливати на курс національної валюти за допомогою операцій купівлі-продажу іноземної валюти.

У більш короткий період (місяць) вплив фактору процентної ставки збільшується. Перевищення експортних операцій над імпортними враховує позитивне сальдо рахунку в структурі платіжного балансу і призводить до зростання національної валюти. Зворотна ситуація створює дефіцит зазначеного рахунку (негативне сальдо) і призводить до ослаблення курсу національної валюти.

На рівні кварталних періодів часу зміна процентних ставок по-різному впливає на обмінний курс. По-перше, їх зростання призводить до збільшення ставок по кредитах, що робить їх менш привабливими. По-друге, використання більш дорогого кредиту означає збільшення собівартості продукції, що, в свою чергу, призводить до зростання цін на товари усередині країни. Ці процеси супроводжуються зниженням попиту на національну валюту, що є причиною її девальвації.

У більш тривалих часових інтервалах тенденція зміни обмінного курсу залежить від фундаментальних факторів, що визначають стан національної економіки, основними з яких є: динаміка обсягу внутрішнього національного продукту, рівень інфляції, рівень безробіття, дефіцит або профіцит державного бюджету [17].

Успіх операцій з іноземною валютою залежить від наявності валютної позиції у банку. Валютна позиція – це співвідношення вимог і зобов'язань банку в іноземній валюті. Позиція валютної позиції є головним чинником виникнення валютного ризику. У банківській практиці розрізняють наступні позиції: закрита валютна позиція – це позиція, яка виникає в разі рівності активів і зобов'язань, виражених в одній і тій же валюті, з урахуванням балансових операцій; відкрита валютна позиція – позиція, яка виникає в разі невідповідності між активами в певній валюті і зобов'язаннями в тій же валюті. У свою чергу, відкрита валютна позиція також ділиться на два типи: в разі, коли активи банку перевищують зобов'язання, існує відкрита довга валютна

позиція чи позитивна; в разі, коли зобов'язання перевищує активи, виникає коротка валютна позиція чи негативна [8, с. 236].

Існує кілька поглядів на ставлення банку до ризику. Відповідно до стратегії уникнення ризику вважається, що банк повинен намагатися тримати валютну позицію закритою. Однак таке розуміння важко витримати, оскільки для виконання такої вимоги банк, який в результаті своєї діяльності проводить валютні операції і, таким чином, відкриває свою валютну позицію, потребує швидкого і безперешкодного доступу до валютних ресурсів. А це не завжди можливо на практиці. Також не повинні відкидати той факт, що утримання валютної позиції закритою, банк не буде отримувати дохід при переоцінці позицій, що викликані обмінним курсом. Виходячи з цього, деякі банки вибирають стратегію максимізації прибутку. Її зміст зводиться до того, що учасники ринку «грають» на валютних курсах, щоб генерувати прибуток спекулятивного характеру, залишаючи валютну позицію відкритою та свідомо схильною до підвищеного ризику. У цьому випадку управління валютною позицією здійснюється за наступною схемою: довга валютна позиція приносить прибуток зі збільшенням курсу іноземної валюти і викликає збитки при його зниженні, а коротка – навпаки. Чим вище ризик запозичує учасник, тим більший прибуток він може отримати від зміни обмінного курсу, але через несприятливі зміни на валютному ринку втрати від прийнятого валютного ризику також будуть значними [15].

Існує стратегія управління валютним ризиком, яка полягає в тому, щоб зберігати відкриті валютні позиції для виконання своїх операцій (для надання позики клієнту або для прийняття депозиту), і в той же час швидко змінювати ці позиції, якщо є потреба в несподіваних змінах. Процес зниження ризику можливих втрат називається хеджуванням. Хеджування – метод пом'якшення ризику, який полягає у визначенні об'єкта хеджування та підборі до нього адекватного інструменту хеджування. Суть хеджування полягає в компенсації збитків від об'єкта хеджування за рахунок прибутку від інструменту хеджування, які виникають за одних і тих самих умов чи подій. За наявності

хеджування банк позбавляється як ризику, так і можливості отримання додаткового прибутку (за винятком хеджування за допомогою опціонів): якщо умови чи події будуть сприятливими з точки зору об'єкта хеджування, то будь-який прибуток автоматично перекриватиметься збитками від інструменту хеджування [3].

Хеджування полягає в нейтралізації несприятливих коливань ринкових умов для інвестора або споживчого активу шляхом передачі ризику зміни цін від однієї людини іншій. Найбільш популярними методами хеджування є використання похідних інструментів, відомих як похідні інструменти, включаючи форвардні і ф'ючерсні операції, опціони, свопи і т. д. [8, с. 480]. Основна перевага хеджування полягає в тому, що воно допомагає знизити ризик можливих втрат. Однак, оскільки зниження ризику знижує прибутковість і втрачається прибуток, вигода від хеджування є його недоліком. Тому використання цього інструменту в якості управління валютним ризиком залежить від стратегічної позиції банку.

Іншою стратегією, за допомогою якої банк може управляти валютним ризиком, є диверсифікація. Диверсифікація – обмеження впливу фактора ризику за рахунок уникнення надмірної концентрації за одним портфелем шляхом пошуку та поєднання портфелів, які за однакових умов приводять до різних не обов'язково прямо протилежних результатів. Диверсифікація є методом пом'якшення ризику, який застосовується як щодо активних, так і пасивних операцій [3].

Диверсифікація – це стратегія зниження ризику шляхом перерозподілу його в декількох валютах. Курси валют різних станів нестабільні і знаходяться в постійному русі. Це пов'язано з тим, що курси валют основних країн знаходяться в так званому «вільному плаванні», їх курси визначаються ринковими механізмами, попитом і пропозицією певної валюти. Диверсифікація валюти має на увазі створення активів в різних валютах, що в меншій мірі залежить від їх коливань або ризику катастрофічного падіння валюти. Чим більше база диверсифікації, тобто кількості різних валют, тим

нижче ризик втрати доходу. Рівень диверсифікації залежить від співвідношення активів. Диверсифікація відбувається, якщо кореляція слабка або в кращому випадку дорівнює нулю. Це неможливо, якщо рівень кореляції дорівнює 1, так як це призводить до концентрації ризику. Якщо співвідношення активів близько до -1, то можливо хеджування [20, с. 86]. Основними перевагами диверсифікації є гнучкість в маневруванні валютних позицій і зниженні залежності від потенційних коливань однієї домінуючої валюти. До недоліків відноситься складність пошуку резервної валюти, яка має слабкий зв'язок з основною валютою, а в деяких випадках відсутність можливості легко купити або продати її на фінансових ринках.

Хоча банки постійно використовують ці стратегії в управлінні валютним ризиком залежно від обраної стратегії, вони не завжди можуть захистити банківські установи від непередбачених збитків через непередбачені випадки. Наслідки економічних і фінансових криз висвітили нездатність розглянутих стратегій враховувати екстремальні події, які призводять до значних і навіть катастрофічних втрат. Цей недолік може бути частково компенсований використанням стрес-тестування. Національний банк України визначає стрес-тестування як «метод вимірювання ризику, що дає змогу оцінити потенційні несприятливі результати впливу ризиків як величину збитків, що можуть стати наслідком шоків змін різних факторів ризиків (курсів іноземних валют, процентних ставок та/або інших факторів), які відповідають виключним (екстремальним), але ймовірним подіям» [3].

Банк здійснює на регулярній основі стрес-тестування ринкових ризиків для різних короткострокових та довгострокових стрес-сценаріїв, що можуть реалізуватися як для банку, так і для ринку в цілому, з метою виявлення причин можливих збитків через реалізацію ринкових ризиків та оцінки співставності результатів здійснення стрес-тестування та встановленого рівня ризик-апетиту до ринкового ризику.

Результатом здійснення стрес-тестування ринкових ризиків має бути величина можливих збитків у разі реалізації стрес-сценаріїв.

Банк ґрунтує стрес-сценарії на:

1) статистиці українського та світового ринку щодо зміни в кризових умовах:

- процентних ставок;
- курсів іноземних валют;
- вартості акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком;
- вартості товарів, включаючи дорогоцінні метали;
- волатильності ринкових цін, процентних ставок, ринкових індексів і валютних курсів;

2) припущеннях банку щодо сценарію, який він визначає як найбільш несприятливий, на основі характеристик портфеля інструментів, що наражають його на ринкові ризики. Ці припущення повинні бути консервативнішими порівняно з тими, що базуються на статистиці [3].

Стрес-тестування може проводитися як аналіз впливу одного або декількох факторів ризику на портфель іноземної валюти в цілому або на окрему валютну позицію в конкретній валюті. Однофакторні стрес-тести, або, як їх називають, аналіз чутливості, використовуються для оцінки чутливості портфеля або окремої валютної позиції до зміни конкретного фактору ризику і для визначення концентрації ризику. Для оцінки аналізу чутливості, стрес-сценарії розробляються на основі реальних історичних подій або експертних припущень. Допущення можуть бути або чітко визначені регулюючим органом, або розроблені експертами для внутрішнього використання. Щоб всебічно оцінити вплив на портфель або окрему валютну позицію кількох факторів, використовують багатфакторне стрес-тестування або аналіз сценаріїв. Аналіз сценаріїв може проводитися як в світлі кореляції між окремими факторами ризику, так і з повністю незалежними факторами.

Програма проведення стрес-тестування має забезпечувати:

1) визначення розміру збитків банку в цілому та в розрізі видів операцій у разі реалізації екстремальних, однак реалістичних стрес-сценаріїв, а також оцінку потенційних можливостей банку покрити такі збитки;

2) оцінку впливу реалізації стрес-сценаріїв на дотримання банком граничних значень нормативів та лімітів валютної позиції, установлених Національним банком;

3) порівняння отриманих результатів з установленим рівнем ризик-апетиту;

4) визначення ступеня залежності величини ризиків від окремих факторів ризику, які пом'якшують або посилюють їх дію [3].

Однак слід зазначити, що стрес-тести повинні бути спрямовані на балансування між критеріями кінцівки і ймовірністю подій, щоб керівництво банку за результатами оцінки змогло оцінити наслідки настання аналізованих подій і прийняти рішення та завчасно попередити про кризові явища [15].

Також ефективний метод запобігання валютних ризиків є лімітування. Визначаючи допустимий розмір ризику шляхом обмеження, банк обмежує різні параметри ризику. Встановлюючи ліміти, банк фактично визначає для себе рівні допустимих, критичних та катастрофічних втрат економічного капіталу. Всі внутрішні ліміти можуть бути встановлені з точки зору валют у відсотках від власних коштів банку (капіталу) або в абсолютних значеннях, що вказують напрямок позиції (коротка / довга). На додаток до зазначених лімітів на валютні позиції або операції, які є необов'язковими і встановлюються на рівні управління кожного банку, Національний банк України встановив для всіх банків, що беруть участь у валютному ринку, норми ризику загальної відкритої (довга/коротка) валютної позиції банку для обмеження ризику, пов'язаного з операціями на валютному ринку, що може призвести до значних збитків банку. Рівень ризику відкритої (довгої/короткої) валютної позиції банку визначається як відношення суми абсолютних значень усіх відкритих (довгих/коротких) позицій в іноземній валюті в гривні до нормативного капіталу банку. Нормативне значення загальної відкритої (довгої/короткої) валютної встановлюється окремо для довгої та короткої відкритих валютних позицій банку – не більше ніж 1 % і 10 % відповідно [2].

Таким чином, вибір найбільш оптимальної стратегії управління валютним ризиком залежить від обраної банком стратегії управління капіталом і норми прибутковості. Аналіз основних переваг та недоліків вищевказаних стратегій важливий для прийняття рішення про вибір найбільш відповідної стратегії, яка може забезпечити оптимальне співвідношення для отримання максимальної вигоди з найменшим ризиком для комерційного банку. Якщо банк вирішив не піддаватися валютному ризику, йому слід уникати валютних операцій з клієнтами і відмовитися від тієї частини прибутку, яку він міг би отримати від валютних операцій. У той же час банк не повинен піддаватися значному валютному ризику для отримання спекулятивного доходу, так як в разі неправильного планування банк може понести значні збитки. Проте, в своїх валютних операціях банку буде корисно дотримуватися принципів хеджування та диверсифікації валютної позиції. Слід також мати на увазі, що, оскільки рівень валютного ризику банку істотно залежить від змін обмінних курсів, які важко прогнозувати, банку слід проаналізувати результати стресових сценаріїв у разі найбільш несприятливих подій і запобігати валютним ризикам, встановлюючи ліміти на відкриті валютні позиції.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ ВАЛЮТНОГО РИЗИКУ БАНКУ

2.1 Аналіз валютного ризику в банку АТ «УКРСИББАНК»

АТ «УКРСИББАНК» – український банк, який засновано у 1990 році та є правонаступником комерційного інноваційного банку Харківінкомбанк, входить в десятку найбільших банків України. У 1996 р. банк починає відкривати філії в інших регіонах України, а з 2000 р. будує ефективну роздрібну мережу. Активно працюючи з фізичними та юридичними особами, АТ «УКРСИББАНК» постійно розширює перелік банківських послуг і продуктів та завойовує нові ринкові частки [14].

Юридична адреса головного офісу: Київ, вул. Андріївська, 2/12.

З 2000 р. банк стабільно утримує позиції лідера на ринку інвестицій, неодноразово отримуючи титул кращого інвестиційного банку країни. У 2003 р. АТ «УКРСИББАНК» перетворюється на національного лідера, упевнено входячи до десятки провідних банків України. У грудні 2005 р. відбувся перехід 51% акцій третього найбільшого в Україні банку – АТ «УКРСИББАНК» до найбільшої міжнародної фінансової групи BNP Paribas.

Станом на 30 червня 2019 року загальні активи АТ «УКРСИББАНК» становили 42,293 млрд. гривень. Банк володіє мережею близько 300 відділень та 1000 банкоматів. Обслуговує близько 2 млн роздрібних клієнтів. За часткою на роздрібному ринку входить в п'ятірку найбільших банків в Україні. У 2017 році прибуток АТ «УКРСИББАНК» становив 1,467 млрд гривень.

Розмір статутного капіталу становить 5069261652,07 грн. На сьогодні, 60% акцій банку належить BNP Paribas та 40% Європейському банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).

У 2018 році банк обслуговує 161 000 клієнтів малого й середнього бізнесу, 2 200 – великі корпоративні компанії – лідери вітчизняної економіки та міжнародні корпорації [14].

У 2018-2019 році найвищий рівень кредитоспроможності згідно оцінки рейтингового агентства «Експерт-Рейтинг». Довгостроковий кредитний рейтинг АТ «УКРСИББАНК» на рівні uaAAA свідчить про стабільність та надійність банку.

АТ «УКРСИББАНК» здійснює свою діяльність на основі ліцензій (дозволів), виданих Національним банком України, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Міністерством фінансів України.

Організаційна структура АТ «УКРСИББАНК» на 01.01.2019 року побудована за основними вертикалями, кожна з яких підпорядкована одному з Заступників Голови Правління Банку: вертикаль роздрібного бізнесу; вертикаль Казначейства та Ринків капіталу; вертикаль споживчого кредитування; вертикаль з питань реструктуризації та стягнення боргів; вертикаль операційної діяльності; вертикаль інформаційних технологій; вертикаль забезпечення закупівельної діяльності, адміністрування та управління нерухомістю [14].

Дочірні компанії: ТОВ «Українська лізингова компанія», АТ «КУА АПФ «УкрСиб Ессет Менеджмент», ТОВ «УКРСИБ-ФІНАНС», ТОВ «МС – 5» [14].

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (осіб). 2018 рік – 5251 чол. Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн.; за 2017 рік – 1 048 100,0 тис. грн. за 2018 рік – 1281847,7 тис. грн.

АТ «УКРСИББАНК» є універсальним і надає на підставі банківської ліцензії такі банківські послуги:

- залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних (кореспондентських рахунків клієнтів, у тому числі і банківських металів);

– розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик [14].

Банк має право надавати такі фінансові послуги: випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків; довірче управління фінансовими активами; діяльність з обміну валют; фінансовий лізинг; надання гарантій та порук; переказ коштів; факторинг; операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів; інші фінансові послуги згідно чинного законодавства України [14].

Основними пріоритетами АТ «УКРСИББАНК» є продовження розвитку діяльності та суттєве покращення операційної ефективності діяльності. УкрСиббанк повинен прогресувати в залученні нових клієнтів, зростанні обсягів кредитування при утриманні ризиків під контролем, розвитку клієнтської депозитної бази для покриття потреб у фінансуванні клієнтів.

Для збільшення ефективності діяльності Банк продовжує реалізацію задач щодо спрощення банківської структури та процесів, таким чином покращуючи якість надання послуг клієнтам. Частиною цього процесу є оптимізація та репозиціонування мережі відділень Банку з їх легким реформатуванням для концентрації навиків з продажу послуг та покращення локації.

Пріоритетами діяльності банку є надійність, ліквідність та дохідність. Це підтверджується динамікою зміни основних показників діяльності банку упродовж досліджуваного періоду, які дослідимо в наступних підрозділах роботи.

Здійснимо аналіз динаміки і структури активів АТ «УКРСИББАНК» за 2014-2018 роки у таблиці, яка представлена у додатку Д. Фінансова звітність банку представлено у додатку А, Б, В та Г.

Всього активи АТ «УКРСИББАНК» в 2017 році склали 46111897 тис. грн., що 1,64 % більше 2016 року, що є позитивним, а в 2018 році склали 52013088 тис. грн., що на 12,80 % більше 2017 року.

Проаналізувавши динаміку та структуру активів АТ «УКРСИББАНК» можна зробити висновок, що найбільш вагому частину активів банку складають кредити та заборгованість клієнтів. У 2016 році – 45,58 %, в 2017 році – 48,19%, в 2018 році – 50,25 %. Можемо також відзначити збільшення даного показника на 7,46% протягом 2017 року та на 17,63% протягом 2018 року. Такі значення можна пояснити диверсифікацією діяльності банку в цілому та збільшенням обсягу наданих кредитів, як елементу кредитної політики банківської установи, внаслідок економічної ситуації в країні.

Кошти в інших фінансових установах за питомою вагою у структурі активів займають другу позицію. Протягом даного періоду відмічаємо їх тенденцію до зменшення як у грошовому вираженні з 13868310 тис. грн у 2016 році до 12312124 тис. грн. у 2018 році, так і в дольовому відповідно з 30,57 % до 23,67 %, що свідчить про значне скорочення обсягу наданих міжбанківських кредитів і зменшення коштів на депозитних та поточних рахунках в інших банках через зміну політики банку.

Грошові кошти протягом даного періоду зростають, а саме протягом 2017 року вони зросли на 0,44%, а протягом 2018 року – на 19,48%, дане збільшення дозволило їм збільшити частку у активах банку на 0,2%, що є свідченням підвищенням поточної платоспроможності і покращення фінансового стану установи.

Частка коштів в інших банківських установах АТ «УКРСИББАНК» протягом аналізованого періоду зменшується від 2016 року з 2,53 % до 2018 року – практично 0 %, що свідчить про значне скорочення обсягу наданих міжбанківських кредитів і зменшення коштів на депозитних та поточних рахунках в інших банках через зміну політики банку.

Також, динамічними є зміни у структурі інвестиційного портфелю банку. Так, частка цінних паперів на продаж зменшились з 8,49 % у 2016 році до 7,71 % у 2017 році та збільшення до 10,59% у 2018 році. Такі зміни свідчать про нестабільність портфелю цінних паперів. Банку потрібно розширювати спектр послуг, шляхом збільшення кількості операцій з цінними паперами.

В цілому, збільшення активів відображає покращення стану банківської установи на фінансовому ринку. На АТ «УКРСИББАНК» спостерігаються динамічні позитивні зміни в структурі активів, що переважно свідчать про економічне зростання та збільшення частки дохідних активів, що знаходяться у власності установи.

Графічне зображення динаміки основних активів АТ «УКРСИББАНК», 2016- 2018 рр. представимо на рис. 2.1.

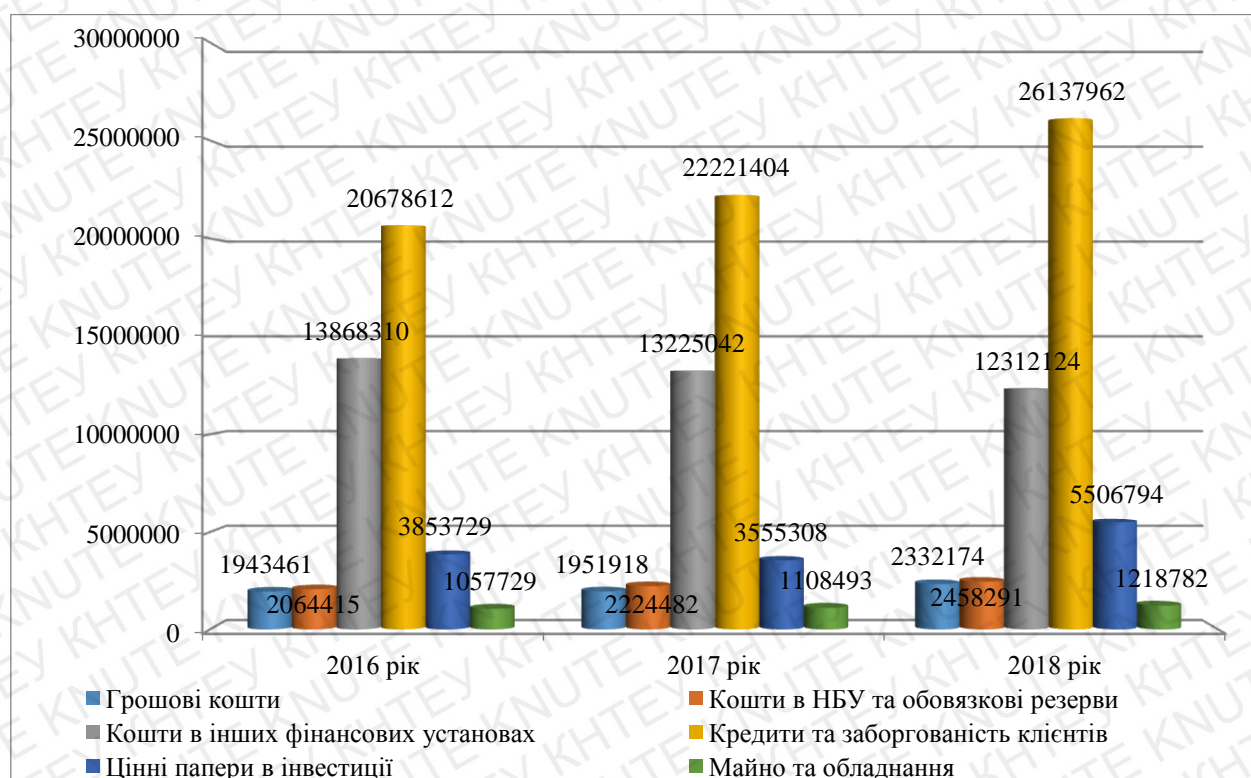

Рис. 2.1. Динаміка основних активів АТ «УКРСИББАНК», 2016-2018 рр.*

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Зміцнення ресурсної бази комерційних банків – одна з головних передумов подолання кризи української економіки, оскільки від цього великою мірою залежить розв'язання проблеми підвищення інвестиційної активності.

Для дослідження діяльності комерційних банків необхідно вивчити пасив балансу, який характеризує джерела коштів і природу фінансових зв'язків банку, оскільки саме пасивні операції значною мірою визначають умови, форми

і напрямки використання банківських ресурсів, тобто склад і структуру активів. Тому головною метою аналізу пасивних операцій комерційного банку є визначення ефективності формування ресурсної бази банку за зниження її вартості та підвищення фінансової стабільності [14].

Операції, за якими банк формує свої ресурси, є пасивними. Сутність пасивних операцій полягає в залученні різноманітних видів вкладів у межах депозитних і ощадних операцій, отриманих кредитів від інших банків, емісії різноманітних цінних паперів, а також у проведенні інших операцій, унаслідок яких збільшуються грошові кошти в пасиві балансу комерційного банку.

Пасив балансу складається з двох частин: капітал банку та зобов'язання банку. Структура ресурсів банку визначає його тактику у формуванні ресурсів.

Аналіз динаміки і структури пасивів АТ «УКРСИББАНК» за 2014-2018 рр. представимо в таблиці у додатку Е.

Горизонтальний аналіз пасивів банку показав, що в їх структурі переважають зобов'язання, що пов'язано зі специфікою банківської діяльності. Власному капіталу належить у 2016 році 9,05 % у структурі пасивів, а зобов'язанням належить 90,95 %. Протягом 2017 року відбулося зростання пасивів банку до 46111897 тис. грн., а це на 744473 тис. грн. або на 1,64 % більше, ніж у попередньому році. А вже протягом 2018 року їх розмір збільшився порівняно з попереднім періодом до 52013088 тис. грн., що на 5901191 тис. грн. або на 12,80 % більше. Також необхідно зазначити, що протягом аналізованого періоду відбувається зростання власного капіталу з 4104057 тис. грн. до 6725329 тис. грн., що є позитивною характеристикою діяльності банку. Ці кошти забезпечують економічну самостійність та фінансову стійкість, яка є актуальною для діяльності фінансової установи.

Протягом 2017 року спостерігаємо зменшення зобов'язань на 722968 тис. грн., що склало 1,75%, а протягом 2018 року зобов'язання зросли на 4747360 тис. грн., що становить 11,71%. Ця динаміка є позитивною, адже таким чином банк збільшує частину залучених коштів. Зростання даного показника вказує на стабільність та надійність установи, а отже клієнтська база поповнюється.

Отже, в цілому зрушення показників структури є позитивними, хоча банку було б доцільно збільшити суму власного капіталу задля збільшення захищеності банківської установи.

Динаміка та структура пасиву АТ «УКРСИББАНК» протягом 2016-2018 рр. представлена на рис. 2.2.

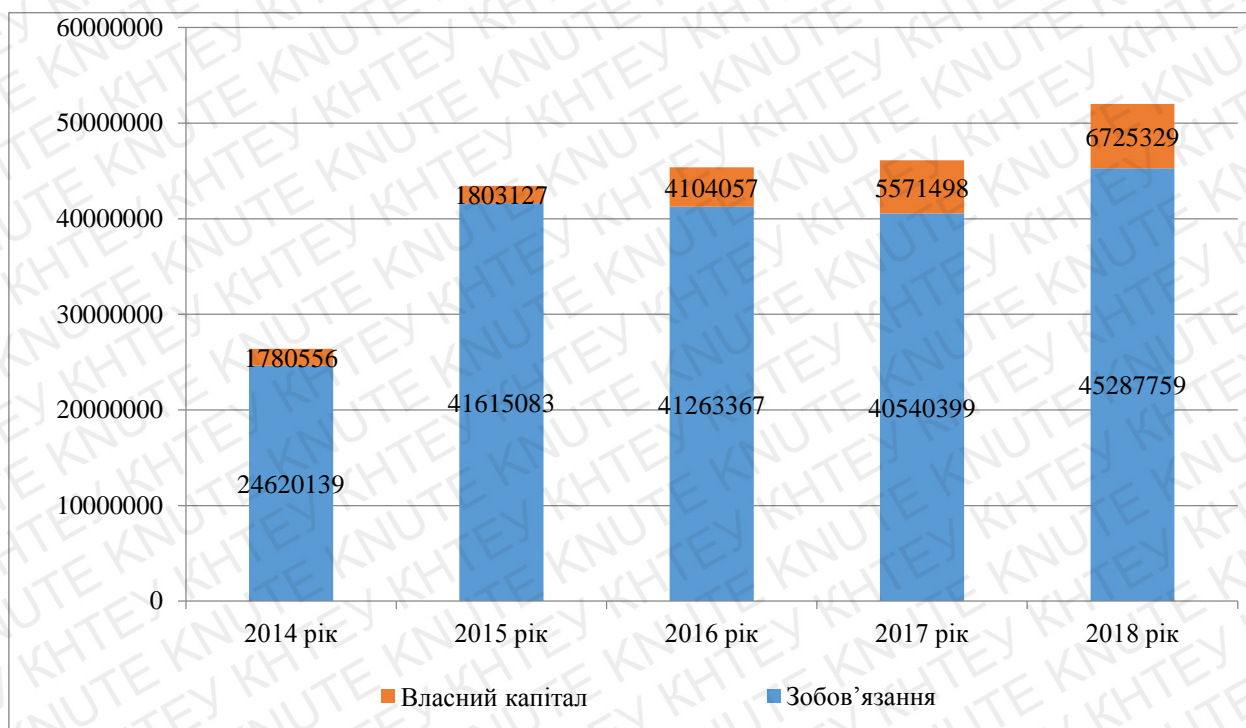

Рис. 2.2. Динаміка та структура пасиву АТ «УКРСИББАНК», 2014-2018 рр.*

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Розглянемо динаміку статей зобов'язань банку АТ «УКРСИББАНК» протягом 2016-2018 рр.

Найбільш вагому частину зобов'язань банку складають кошти клієнтів. В 2016 році вони складають 80,29 %, в 2017 році – 78,53 %, в 2018 році – 79,05 %. Це свідчить про довіру до банку серед його клієнтів. Кошти банків з роками отримали наступну тенденцію: в 2016 році склали 0,05 %, в 2017 році – 0,15 %, в 2018 році – 0,1%. Деривативи, резерви за зобов'язаннями мають тенденцію до зниження протягом 2017 році та зростають протягом 2018 року. Частка цих

статей у структурі пасиву незначна. Субординований борг зменшується на 18,84% протягом 2017 року, та на 1,35%м протягом 2018 року.

Динаміка зобов'язань АТ «УКРСИББАНК» протягом 2016-2018 рр. представлена на рис. 2.3.

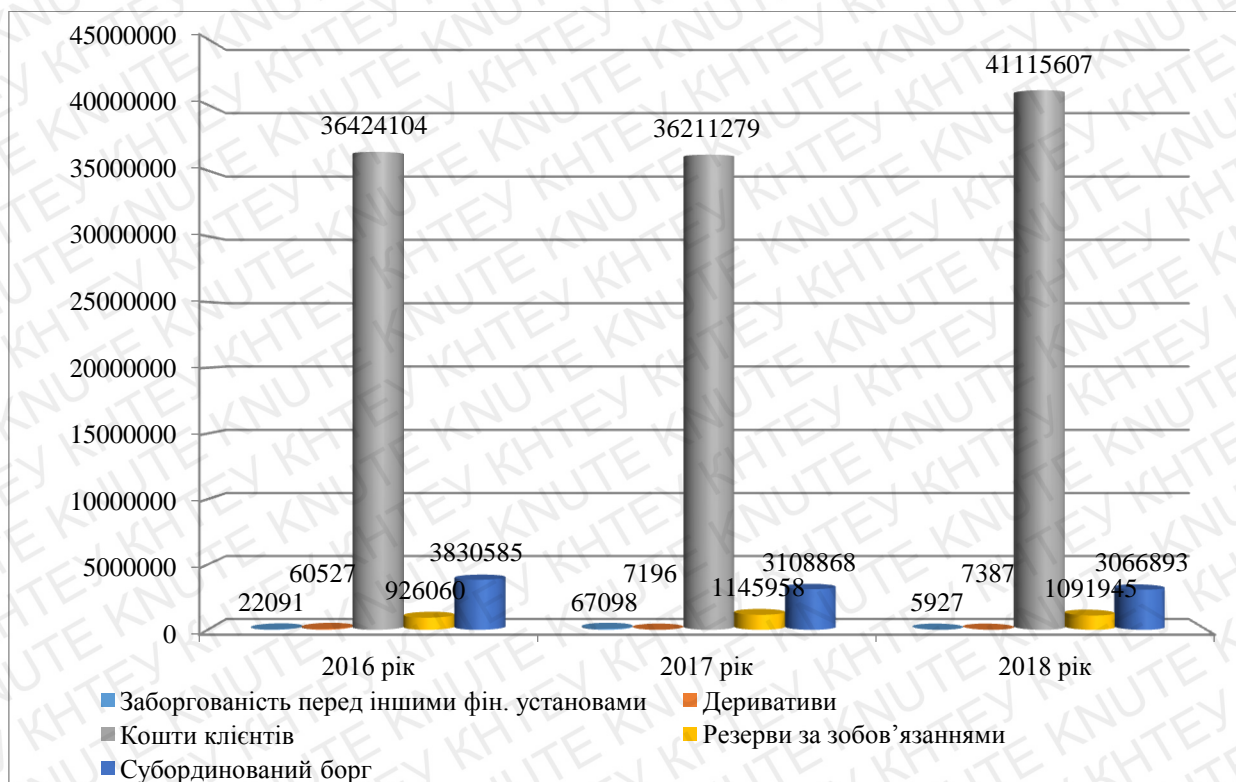

Рис. 2.3. Динаміка зобов'язань АТ «УКРСИББАНК», 2016-2018 рр.*

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Зареєстрований статутний капітал банку та емісійні різниці протягом періоду дослідження не змінюються, їх доля у власному капіталі банку зменшується за рахунок його зростання. Банк протягом 2016 та 2017 рр. має нерозподілений збиток, а у 2018 році, нерозподілений прибуток становить 844838 тис. грн. В цілому, власний капітал банку АТ «УКРСИББАНК» у 2017 році склав 5571498 тис. грн., що на 1467441 тис. грн. або на 35,76% більше ніж в 2016 році, а у 2018 році – зріс на 1153831 тис. грн, що склало 20,71% та становив 6725329 тис. грн.

Динаміка власного капіталу АТ «УКРСИББАНК» протягом 2016-2018 рр. представлена на рис. 2.4.

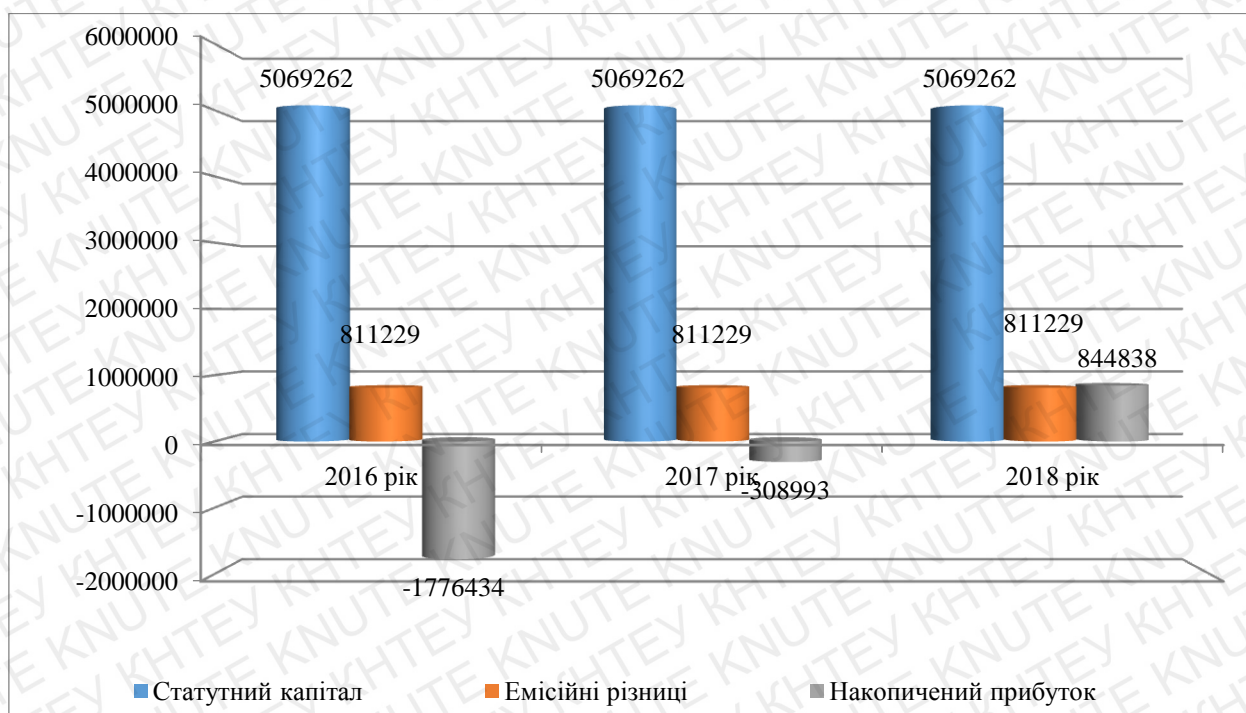

Рис. 2.4. Динаміка власного капіталу АТ «УКРСИББАНК», 2016-2018 рр.*

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Фінансовий стан банку характеризується такими показниками, як доходи, витрати, прибуток (збиток) – різниця між доходами і витратами, чистий прибуток – після сплати податку. З метою виявлення резервів зростання прибутковості банківської діяльності як джерела формування банківського капіталу, що забезпечує стабільність фінансового стану банку, здійснюється комплексний аналіз його доходів і витрат [9, с. 115].

Отже, для продовження аналізу фінансово-господарської діяльності АТ «УКРСИББАНК» виконаємо аналіз доходів та витрат банку протягом 2016-2018 рр. Обчислення зведемо в таблиці додатку Ж.

Отже, доходи банку АТ «УКРСИББАНК» складаються із процентних доходів, комісійних доходів та інших доходів. Процентні доходи банку

протягом 2017 року збільшилися на 550761 тис. грн., що складає 13,65%, а протягом 2018 року – на 1325456 тис. грн., що становить 40,67%. Комісійні доходи банку мають ту ж тенденцію, а саме у 2017 році спостерігаємо збільшення показника на 530937 тис. грн., що становить 32,83%, а протягом 2018 року – 174861 тис. грн., або 8,86%.

Витрати банку складаються із процентних витрат, комісійних витрат та інших витрат. Процентні витрати банку протягом 2017 року зменшилися на 549120 тис. грн., що складає 43,76%, а протягом 2018 року – збільшилися на 91136 тис. грн., що становить 14,83%. Комісійні витрати банку мають зростаючу тенденцію, а саме у 2017 році спостерігаємо збільшення показника на 218530 тис. грн., що становить 7167%, а протягом 2018 року – 16711 тис. грн., або 3,30%.

В результаті отриманих доходів та витрат, банк отримує чистий дохід від банківської діяльності, що має збільшення протягом досліджуваного періоду. А саме, показник зростає протягом 2017 року на 27,25%, а протягом 2018 року – на 29,49%.

Аналогічну тенденцію спостерігаємо при аналізі сукупного операційного доходу, зростання на 14,26% та 41,56% відповідно.

В цілому, результатом діяльності банку є збиток у 2016 році та прибуток у 2017-2018 рр. При чому у 2017 році спостерігаємо збільшення чистого прибутку на 3653825 тис. грн., а протягом 2018 року – 1192416 тис. грн., або 81,26%

Таким чином, виконуючи оцінку фінансово-господарської діяльності АТ «УКРСИББАНК» можемо зауважити, що протягом 2017-2018 рр. банк проводить прибуткову діяльність.

Банк АТ «УКРСИББАНК» наражається на ризик у зв'язку з впливом коливання курсів обміну іноземних валют на його фінансовий стан та грошові потоки. Комітет з управління активами та пасивами визначає ліміти ризиків по валютах та загальний прийнятний рівень ризику за відкритими валютними позиціями. Ліміти відкритої валютної позиції встановлюються на рівні,

передбаченому вимогами НБУ, який розраховується як процентне співвідношення відкритої валютної позиції до регулятивного капіталу Банку.

Відповідно до Рішення Правління НБУ № 184-рш від 29.03.2018 про встановлення лімітів відкритої валютної позиції банку, ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) – не більше 5%; ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) – не більше 5%. Крім того, банк, який працює згідно з графіком приведення загальної довгої відкритої валютної позиції банку до встановленого значення ліміту Л13-1 та/або графіком приведення загальної короткої відкритої валютної позиції банку до встановленого значення ліміту Л13-2, у разі потреби подає Національному банку України оновлений план заходів та/або графік щодо усунення такого перевищення з урахуванням розмірів лімітів відкритої валютної позиції банку, установлених пунктом 1 цього рішення [4]. Дотримання цих лімітів контролюється на щоденній основі.

Визначимо валютні позиції АТ «УКРСИББАНК» у 2017-2018 рр. (табл. 2.1, табл. 2.2).

Таблиця 2.1

Валютні позиції банку АТ «УКРСИББАНК» на 31.12.2017, тис. грн.*

	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
1	2	3	4	5	6
Активи					
Грошові кошти	1 158 163	543 018	233 304	17 433	1 951 918
Кошти в Національному банку України	2 224 482				2 224 482
Кошти в інших фінансових установах	96 563	9 366 603	3 482 390	279 486	13 225 042
Кредити та заборгованість клієнтів	18 223 065	3 091 661	803 454	103 224	22 221 404
Цінні папери та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії	3 555 308				3 555 308
Інші фінансові активи	527 347	13 495	5 804	—	546 646
Всього фінансових активів	25 784 928	13 014 777	4 524 952	400 143	43 724 800
Зобов'язання					
Зобов'язання перед іншими фінансовими установами	67 098				67 098

Кошти клієнтів	21 807 451	9 857 225	4 423 470	318 053	36 406 199
Субординований борг	-	3 108 868	-	-	3 108 868
Інші фінансові зобов'язання	640 979	107 777	25 783	1 356	775 895
Всього фінансових зобов'язань	22 515 528	13 073 870	4 449 253	319 409	40 358 060
Чиста балансова позиція за вирахуванням валютних похідних інструментів	3 269 400	(59 093)	75 699	80 734	3 366 740
Деривативи	114 457	27 211	(79 405)	(66 835)	(4 572)
Чиста балансова позиція	3 383 857	(31 882)	(3 706)	13 899	3 362 168
Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням	482 682	66 662	85 359	19 975	654 678

*Розроблено автором за джерелом: [14]

У 2017 р. інші валюти включають переважно російські рублі та швейцарські франки.

Таблиця 2.2

Валютні позиції банку АТ «УКРСИББАНК» на 31.12.2018, тис. грн.*

	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
1	2	3	4	5	6
Активи					
Грошові кошти	1 641 965	389 788	288 573	11 848	2 332 174
Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	2 458 291				2 458 291
Кошти в інших фінансових установах	74 891	7 910 459	4 168 105	158 669	12 312 124
Кредити та заборгованість клієнтів	19 984 143	5 142 567	947 025	64 227	26 137 962
Цінні папери та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії	5 092 732	414 062			5 506 794
Інші фінансові активи	542 488	30 899	193 428		766 815
Всього фінансових активів	29 794 510	13 887 775	5 597 131	234 744	49 514 160
Зобов'язання					
Заборгованість перед іншими фінансовими установами	5 927				5 927
Кошти клієнтів	25 516 837	10 947 419	4 490 118	161 233	41 115 607
Субординований борг	-	3 066 893	-	-	3 066 893
Інші фінансові зобов'язання	857 247	61 851	36 887	490	956 475
Всього фінансових зобов'язань	26 380 011	14 076 163	4 527 005	161 723	45 144 902
Чиста балансова позиція за вирахуванням валютних похідних інструментів	3 414 499	(188 388)	1 070 126	73 021	4 369 258
Деривативи	817 448	13 592	(808 710)	(16 576)	5 754
Чиста балансова позиція	4 231 947	(174 796)	261 416	56 445	4 375 012

Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням	3	586 612	117 417	405 983	23 036	1 133 048
---	---	---------	---------	---------	--------	-----------

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Протягом 2018 р. інші валюти включають переважно російські рублі та швейцарські франки.

Позиція Банку за похідними фінансовими інструментами, наведена у кожному стовпчику, відображає справедливу вартість на кінець звітного періоду відповідної валюти, яку Банк погодився придбати (позитивна сума) або продати (негативна сума) до згортання позицій та здійснення розрахунків з контрагентом. Суми за валютою показано розгорнуто. Чиста загальна сума являє собою справедливу вартість валютних похідних фінансових інструментів.

Проаналізуємо відповідність відкритих валютних позицій АТ «УКРСИББАНК» протягом 2014-2018 рр. лімітам встановленим НБУ (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Валютні позиції банку АТ «УКРСИББАНК» протягом 2014-2018 рр.*

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Регулятивний капітал банку, тис. грн	2410452	2845612	5866649	6230984	6405060
Довга валютна позиція, тис. грн	0	0	193938	13 899	317 861
Л11	0,00	0,00	3,31	0,22	4,96
Коротка валютна позиція, тис. грн	275934	899747	584860	35588	174796
Л12	11,45	31,62	9,97	0,57	2,73

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Як бачимо, з отриманих результатів, Л11 та Л12 відповідає нормативним значенням лише у 2017 та 2018 році, а також у 2016 році по довгій валютній позиції.

Окрім лімітів, які встановлюються центральними банками, комерційні банки встановлюють для себе також і внутрішні ліміти відкритих валютних позицій, виходячи з можливого рівня ризику з урахуванням стратегії банківських операцій, кваліфікації персоналу та технічних можливостей.

Загальні принципи встановлення таких лімітів повинні полягати у тому, щоб вони були більш жорсткими у тих випадках, коли мова йде про довгу позицію, відносно валют за якими очікується падіння курсу, і коротку позицію відносно валют зі зростаючим курсом.

Таким чином, величина відкритих валютних незахеджованих позицій в окремих валютах є помірною, потоки грошових коштів є передбачуваними, добре узгодженими, вплив змін валютних курсів на величину надходжень та/або капіталу незначний. Таким чином, констатуємо про незначний валютний ризик у АТ «УКРСИББАНК».

2.2 Методи управління валютним ризиком в банку АТ «УКРСИББАНК»

Успішна діяльність АТ «УКРСИББАНК» в цілому значною мірою залежить від обраної концепції управління ризиками. Основна мета управління ризиками Банку полягає в сприянні Стратегії та Місії Банку шляхом створення надійної, безпечної та пильної ризик-системи, що діє в довгостроковій перспективі на основі належного впровадження багаторічних практик Групи BNP Paribas (далі Групи) в сфері управління ризиками, повної відповідності вимогам місцевого регулятора і Групи, що змінюються, та забезпеченню адекватного і актуального ризик-апетиту з належним балансом між зростаючими потребами бізнесу та ризик-обережністю.

Основна ціль процесу управління ризиками Банку полягає в уникненні та мінімізації ризиків у відповідності до прийнятого ризик-апетиту та бізнес моделі Банку. Задля цього затверджено наступні функції системи управління ризиків:

- прийняття рішення об'єктивно і неупереджено, в якості «другої пари очей», з глибоким розумінням ризиків, що приймаються, та

довгострокових наслідків цих рішень, з найвищими стандартами комплаєнс та норм поведінки;

- звітування та оповіщення керівництва Банку про притаманні та потенційні зовнішні та внутрішні ризики, на які наражається Банк;
- перспективний погляд на еволюцію ризику та його вплив на діяльність та платоспроможність Банку є ключовими;
- консультування Правління, бізнесу та інші функції підтримки щодо визначення відповідного рівня ризик-апетиту, про потенційні недоліки системи управління ризиками на будь-якому рівні нашої організації та про необхідні дії, які мають бути вжитими для зміцнення системи;
- сприяння поширенню та розвитку культури ризику на всіх рівнях організації;
- адаптація системи управління ризиками та структуру до внутрішніх (бізнес) та зовнішніх (регулятивних) вимог [13].

Для цих цілей процеси управління ризиками повинні одночасно бути пильними, надійними, простими, ефективними та адаптивними до змін у нормативному, макроекономічному та конкурентному середовищі, а також до особливостей бізнесу.

Суттєвими видами ризику є:

- кредитний ризик;
- ринковий ризик;
- процентний ризик;
- ризик ліквідності;
- операційний ризик (в т.ч. юридичний, інформаційний ризики та ризик порушення безперервності бізнесу);
- комплаєнс ризик;
- репутаційний ризик [12].

Функціями управління ризиками в Банку є безпосередньо Департамент комплаєнс контролю (стосовно комплаєнс ризику та репутаційного ризику) та

Департамент ризик-менеджменту (стосовно інших суттєвих видів ризику зазначених вище), що діють на рівні другої лінії захисту.

Банк організовує систему управління ризиками, яка ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами Банку із застосуванням моделі трьох ліній захисту:

Перша лінія – на рівні бізнес-підрозділів Банку та підрозділів підтримки діяльності Банку. Ці підрозділи приймають ризики та несуть відповідальність за них і подають звіти щодо поточного управління ризиками.

Друга лінія – на рівні Департаменту ризик-менеджменту та Департаменту комплаєнс контролю.

Третя лінія – на рівні Департаменту внутрішнього аудиту щодо перевірки та оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками [12].

З метою підвищення ефективності управління ризиками Банку створено Комітет з ризиків та Комплаєнс Комітет Наглядової ради, які є складовою організаційної структури системи управління ризиками. Керівники функцій управління ризиками (Chief Risk officer та Chief Compliance officer) наділені правом вето на рішення Правління Банку та будь-яких його комітетів задля забезпечення дотримання діяльності Банку в межах встановленого ризик-апетиту, ризик політик та своїх компетенцій.

Окрім комітетів Наглядової ради, основним суб'єктом управління ризиками Банку є система колегіальних комітетів (як то Правління Банку, Кредитні комітети, Комітет з Управління Активами та Пасивами (КУАП), Комітет внутрішнього контролю, Комітет NPAO/PIVER/TAC, Комітет з питань фінансового моніторингу тощо), що регулюються окремими положеннями Банку відповідно до прийнятої системи управління кожним видом ризику.

З метою аналізу, контролю та ефективного управління ризиками розроблено і впроваджено систему управлінської звітності, яка містить точну, повну, своєчасну та актуальну інформацію щодо суттєвих видів ризику. Основним завданням управлінської звітності щодо ризиків є висвітлення та зосередження уваги кінцевих користувачів на ключових та релевантних

індикаторах ризику, що зазнали суттєвої зміни протягом звітного періоду та/або які можуть призвести до зростання ризику Банку.

Таким чином відзначимо, що на АТ «УКРСИББАНК» є наявність адекватної, ефективної, доведеної до виконавців внутрішньої нормативної бази (положень, процедур тощо) щодо управління валютним ризиком, затвердженої відповідними органами банку виходячи з принципів корпоративного управління, а також відповідної практики виконання її вимог.

У банку присутня своєчасна, точна та інформативна управлінська інформація, рівень і кваліфікація керівництва та персоналу знаходяться на високому рівні, ведеться контроль для моніторингу точності інформації, є наявність належних облікових підходів і дотримання внутрішніх положень, нормативно-правових актів та законів.

У табл. 2.4 показано зміну прибутку або збитку та капіталу внаслідок можливих змін курсів обміну, що використовувались на звітну дату, при незмінності всіх інших змінних характеристик.

Ризик був розрахований лише для грошових залишків у валютах, інших ніж функціональна валюта відповідної компанії Банку.

Вплив змін курсів обміну валют на чистий прибуток та капітал показаний у таблиці вище без урахування впливу оподаткування, ставка податку, що застосовується у 2018 році, становить 18%.

Таблиця 2.4

Зміна прибутку при зміні курсу валют*

Характеристика	31 грудня 2018 року Вплив на прибуток або збиток та на капітал	31 грудня 2017 року Вплив на прибуток або збиток та на капітал
1	2	3
Зміцнення долара США на 5,1%		3 014-
Послаблення долара США на 5,1%	-	(3 014)
Зміцнення долара США на 9,3%	(17 497)	-
Послаблення долара США на 9,3%	17 497	-
Зміцнення євро на 5,7%	-	4 315
Послаблення євро на 5,7%	-	(4 315)
Зміцнення євро на 13,8%	147 682	-
Послаблення євро на 13,8%	(147 682)	-

Зміцнення інших валют на 5,1%	-	4 117
Послаблення інших валют на 5,1%	-	(4 117)
Зміцнення інших валют на 8,3 %	6 061	-
Послаблення інших валют на 8,3%	(6 061)	-

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Показаний у таблиці вище вплив змін курсів обміну валют на чистий прибуток та капітал стосується лише переоцінки відкритої валютної позиції та не враховує потенційне зниження кредитної якості активів у результаті знецінення гривні.

Отже, банк контролює розмір позицій у валютах, обсяги торгівлі якими є обмеженими, а також потенційну величину втрати капіталу у зв'язку з перерахуванням валютних позицій у їх гривневий еквівалент у разі зміни валютних курсів, враховуючи останні тенденції та прогнози.

Оцінюючи якість управління валютним ризиком, приходимо до висновку, що внутрішня нормативна база, що затверджена відповідними органами банку згідно з принципами корпоративного управління, чітко та обґрунтовано визначає обмеження валютних позицій за валютами, строками та інструментами. Керівництво, відповідальні посадові особи та відповідні структурні підрозділи повністю розуміють всі аспекти валютного ризику. Керівництво та відповідальні посадові особи передбачають зміни ринкових умов і своєчасно та належним чином реагують на них. Інструменти та методи кількісної оцінки ризику є досконалими, зважаючи на розмір і складність діяльності. Управлінська інформація є достатньою для чіткої оцінки потенційної волатильності (мінливості) ринку і оцінки сукупного ризику, узятого банком на себе. Системи обмежень (лімітів) установлюють чіткі параметри ризику для надходжень та капіталу за різними визначеними і обґрунтованими сценаріями. Функція визначення кількісної оцінки і моніторингу ризику є незалежною від діяльності, пов'язаної з прийняттям ризику. Таким чином, констатуємо якість управління валютним ризиком

високою. Очікується, що валютний ризик на АТ «УКРСИББАНК» буде зменшуватися.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

3.1 Міжнародний досвід управління валютним ризиком в банку та можливість імплементації його в Україні

Виходячи зі специфіки окремих видів валютного ризику, його ефективно регулювання в контексті формування рівноваги банку можливе лише за умов використання різноманітних методів щодо уникнення ризиків чи їх усунення та зменшення вірогідності виникнення. Методи уникнення ризиків є найпростішими та найбільш дієвими прийомами управління банківськими ризиками. Їх сутність полягає в ухиленні від ризикової банківської діяльності. Отже, з'являється необхідність у розробці і використанні методів управління валютним ризиком.

Загалом зазначені методи поділяються на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх методів належать: управління відкритою валютною позицією або лімітування та диверсифікованість валютного ризику. До зовнішніх методів управління валютним ризиком належить хеджування (страхування ризику), суть якого полягає в здійсненні валютообмінної операції до того, як відбудеться несприятлива зміна курсу, або щоб компенсувати збитки від подібної зміни за рахунок рівнозначних угод із валютою, курс якої змінюється у протилежному напрямі. Інструментами хеджування є валютні опціони, ф'ючерсні угоди, «валютний кошик» та арбітраж термінових нових позицій.

Основу інструментів хеджування складають похідні фінансові інструменти (деривативи). Згідно Постанови НБУ №309 «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з похідними фінансовими інструментами в банках України» інструментом хеджування є призначений похідний фінансовий інструмент або призначений непохідний (лише для

хеджування валютного ризику) фінансовий актив або зобов'язання, справедлива вартість якого або грошові потоки від якого, за очікуванням, компенсують зміни справедливої вартості або грошових потоків об'єкта хеджування [1]. Похідним фінансовим інструментом є договір що засвідчує право та/або зобов'язання придбати або продати базовий актив на визначених у цьому договорі умовах у майбутньому, та має наступні характеристики:

– його вартість змінюється у відповідь на зміни базового активу, встановленої ставки відсотка, ціни фінансового інструменту, ціни споживчих товарів, валютного курсу, індексу цін чи ставок, показника кредитного рейтингу чи індексу кредитоспроможності або подібної змінної;

– такий фінансовий інструмент не вимагає початкових чистих інвестицій або вимагає початкових чистих інвестицій менших, ніж ті, що були б потрібні для інших типів контрактів, які мають подібну реакцію на зміни ринкових умов;

– фінансовий інструмент погашається на майбутню дату [1].

Банк міжнародних розрахунків (Bank for international settlements, BIS) розглядає похідні фінансові інструменти за видами базового активу, поділяючи деривативи за базовим активом на процентні, товарні, валютні та кредитні [21].

За обігом інструменти хеджування на ринку капіталів можна поділити на позабіржові та біржові. До позабіржових угод відносяться форварди та свопи, зазначають В. Шелудько та В. Вірченко [19].

Форвардний контракт – двосторонній контракт, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установлений строк передати базовий актив у власність покупця на визначених умовах, а покупець зобов'язується прийняти в установлений строк базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену таким договором, є цивільно-правовим договором. Свопом, у свою чергу, є цивільно-правова угода про здійснення обміну потоками платежів (готівкових або безготівкових) чи іншими активами, розрахованими на підставі ціни (котирування) базового активу в межах суми, визначеної договором на конкретну дату платежів (дату проведення розрахунків) протягом дії контракту

[19]. Перевагою позабіржових контрактів є те, що їх параметри можуть встановлюватись відповідно до потреб учасників угоди. Це дозволяє краще відповідати вимогам учасників фінансових ринків щодо задоволення їх унікальних потреб, особливо у хеджуванні ризиків, пов'язаних з поточною діяльністю. Однак, як правило, позабіржові контракти передбачають реальне виконання, а не закриття позиції шляхом укладання зворотної угоди.

Останнім часом, серед інструментів позабіржового ринку, особливо популярними стають кредитні деривативи, більшу частину яких становлять свопи кредитного дефолту (CDS). Кредитні деривативи дозволяють торгувати кредитними ризиками, відокремлюючи їх від інших типів ризику (наприклад, від процентних або валютних), та визначати вартість забезпечення на випадок кредитного дефолту як різницю між прибутковістю кредиту і витратами фінансування на його отримання. Відповідно вважаємо, що доля кредитних деривативів на строковому ринку постійно зростатиме. Однак, варто відмітити той факт, що використання кредитних деривативів банками, за відсутності адекватних норм регулювання та нагляду за такими інструментами з боку регуляторів, несе за собою ослаблення ролі банків на кредитному ринку, що проявляється у послабленні вимог у процесі відбору надійних позичальників і нагляді за ними, а тим самим – до посилення асиметрії в потоках інформації між кредиторами та позичальниками [11].

Обсяги угод світового ринку позабіржових похідних фінансових інструментів складно оцінити, оскільки укладені контракти не реєструються. Однак, експерти називають різні цифри: від 600 до 1500 трлн. дол. США. За даними Futures Industry Association (FIA), професійної асоціації строкових бірж, тільки у Сполучених Штатах обсяг ринку деривативів становить майже 700 трлн дол., тоді як світовий ВВП склав приблизно 80 трлн. дол. США у 2015 році.

Біржовими деривативами є ф'ючерси та опціони. Ф'ючерси – це контракти, аналогічні до форвардних, але відбуваються за стандартизованими умовами. Вони здійснюються тільки на біржах та під їх контролем; форма та

умови контрактів є уніфікованою; розрахунки щодо купівлі-продажу ф'ючерсних контрактів здійснюються через розрахункову палату біржі, яка гарантує своєчасність і повноту платежів. Опціони – цивільно-правові договори, які надають їх покупцеві право, але не зобов'язання, придбати (опціон кол) або продати (опціон пут) визначену кількість базового активу за визначеною ціною впродовж визначеного періоду (американський опціон) або на визначену наперед дату (європейський опціон) та встановлює безумовне зобов'язання продавця опціону виконати умови контракту, якщо покупець вирішить реалізувати своє право. Опціони можуть котируватись на біржах і бути інструментом позабіржового ринку.

Біржові деривативи є високоліквідними, стандартизованими щодо кількості базового активу, дати поставки та дозволяють в будь-який момент припинити хеджування шляхом укладання зворотної (офсетної) угоди [3]. За даними Банку міжнародних розрахунків в грудні 2015 року на біржах торгувалося деривативів обсягом близько 63,6 трлн. долл., з них 38,4 трлн. становили опціони, 25,2 трлн. долл. – ф'ючерсні контракти.

Частка опціонів при цьому становила 66% загального обсягу, а частка ф'ючерсів – 34%. Розглядаючи дані в динаміці, можна дійти висновку, що частка опціонів на біржовому ринку перевищує частку ф'ючерсних контрактів. При цьому якщо на кінець 2014 року різниця складала близько 18%, то в грудні 2015 перевищення обсягу торгівлі опціонними контрактами над ф'ючерсами становило майже 32% [21]. Загальний об'єм контрактів які торгувалися на біржах, згідно даних Світової федерації бірж (World federation of exchanges, WFE) у 2015 році становив 24,76 млрд. шт., що на 13,5% більше ніж у 2014. Цікаво, що в 2015 році Азіатсько-тихоокеанський регіон почав займати лідуючі позиції на біржовому ринку деривативів. Об'єм угод на ньому склав 39,2% від загального, в той час, як частки північноамериканського і європейського біржових ринків деривативів склали 33,1 та 19,3% відповідно [23]. CME Group, включаючи Чиказьку і Нью-Йоркську товарні біржі, стала найбільшою біржою-

оператором похідних інструментів в 2015 році, з приблизно 3,53 млрд. біржових похідних інструментів, що торгуються.

Для аналізу ситуації на вітчизняному ринку, варто ознайомитись зі звітністю Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка показує, що ринок біржових деривативів представлений ф'ючерсними контрактами, опціонами та опціонними сертифікатами [18]. У 2015 році біржові похідні фінансові інструменти котирувалися на наступних біржах: «Перспектива», Українська біржа (УБ) та Українська міжбанківська валютна біржа (УМВБ). Кількість випусків деривативів, що перебувають в обігу на ринку, становила – 343 шт. Ф'ючерсні контракти бірж «Перспектива» та Українська біржа, а також опціони УБ увійшли до ТОП 20 фінансових інструментів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку за кількістю біржових контрактів, та за їх обсягом. Обсяг торгівлі деривативами на біржовому ринку України в 2015 році склав 5,87 млрд. грн. З них частка УБ у обсягу торгів склала 54,1%, частка біржі Перспектива – 45,54% та частка УМВБ – 0,36%. Тенденція обсягу торгів деривативами, на відміну від світової практики, є незначною, ринок деривативів упродовж останніх трьох років скорочується [18]. З іншого боку, не можна не зауважити, що учасники ринку капіталів в Україні, стикаються з рядом викликів. Зокрема домінування спекулянтів на ринку не створює сприятливе середовище для застосування деривативів на українських біржах. Наявність на фондовому ринку як спекулянтів, так і хеджерів є нормальною ознакою його існування, втім коли частка хеджерів є принципово низькою порівняно зі спекулянтами, завжди існує ймовірність зміни ціни фінансового інструмента на користь учасників, які приходять на біржовий ринок зі спекулятивних мотивів [16, с. 244-245].

Втім у біржовій торгівлі вітчизняного ринку деривативів явно переважають валютні ф'ючерсні контракти. Ф'ючерс на індекс є більше цікавим для приватних інвесторів на фондовому ринку, і лише про валютні опціони і ф'ючерсні контракти можемо говорити як про потенційні інструменти хеджування валютних ризиків. Аргументом на користь активного

запровадження валютних деривативів в Україні може виступати те, що можлива ситуація, коли національний ринок не розвиватиметься, що змусить резидентів йти на закордонний ринок, де торгують гривневими валютними деривативами. Це матиме негативні наслідки, що полягають у відсутності впливу на такі операції з боку НБУ та НКЦПФР, а також втрачені ділові можливості для національних агентів, адже потоки на цих ринках зазвичай важко спрямувати назад до України.

У вітчизняному законодавчому полі бракує механізмів регулювання багатьох ключових моментів функціонування строкового ринку, чинне правове середовище, що регулює обіг деривативів, складається з низки кодексів, законів, підзаконних актів та характеризується фрагментарністю і неузгодженістю. Тому необхідним є розробка та впровадження в Україні законодавства, яке буде відповідати вимогам міжнародної практики. 31 березня 2016 року Верховна Рада України прийняла у першому читанні пакет законопроектів щодо регульованих ринків та деривативів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо регульованих ринків та деривативів)» «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо регульованих ринків та деривативів)», «Про внесення зміни до Митного кодексу України (щодо регульованих ринків та деривативів)» № 3498, № 3499, № 3516 та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо регульованих ринків та деривативів)» № 3500.

Основним з пакету законопроектів є проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо регульованих ринків та деривативів)» № 3498, що вносить зміни до ряду кодексів та Законів України, в тому числі вносить зміни до Закону «Про цінні папери та фондовий ринок» з новою назвою – Закон «Про ринки капіталу та інші регульовані ринки».

Пакет законів покликаний урегулювати поняття строкового ринку загалом, та інструментів які знаходяться в обігу на ньому зокрема, що безумовно є важливою ознакою розвитку інноваційної економіки. Важливою

новацією є впровадження в даному пакеті змін до законодавства, його відповідність аналогічним міжнародним нормам та рекомендаціям. В пояснювальній записці до законопроекту зазначається, що він спрямований на впровадження на ринках капіталу України міжнародної практики, в тому числі останніх законодавчих змін в Європейському Союзі, а саме рекомендацій Міжнародної асоціації свопів та деривативів (ISDA), Директиви Європейського Парламенту та Ради № 2014/65/ЄС від 15.05.2014 про ринки фінансових інструментів (MiFID II) та Регламенту Європейського Парламенту та Ради № 600/2014 від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів (MiFIR), а також Регламенту Європейського Парламенту та Ради № 648/2012 від 4 липня 2014 про позабіржові похідні інструменти, центральних контрагентів і торгіві репозитарії (EMIR).

Крім того, в процесі інтеграції у європейський фінансовий простір вкрай важливою є валютна лібералізація. Це відповідає зобов'язанням, взятим на себе Україною в контексті Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014 р.. Згідно зі ст. 145 Угоди, сторони повинні забезпечувати, зокрема, вільний рух капіталу, пов'язаного з надходженням прямих інвестицій, надходженням кредитів, що стосуються торгових операцій, портфельними інвестиціями та фінансовими показниками. Такі заходи, в поєднанні з пакетом змін ринку капіталів, матимуть позитивне значення, насамперед для бізнесу, що займається фінансовою та інвестиційною діяльністю. Для ринку капіталів в Україні це означає, що його учасники отримають доступ до міжнародної фінансової інфраструктури та інструментів, що може стати сприятливою основою для розвитку механізмів хеджування ризиків.

3.2 Перспективи впровадження зарубіжного досвіду в практику вітчизняних банків

Як було розглянуто в попередньому підрозділі, хеджування є способом стабілізації ринкової вартості банківської установи. Якщо балансові позиції банку підібрані за строками та сумами, банк не має потреби в участі інших учасників ринку, які б узяли на себе ризик. Але узгодити всі позиції на практиці майже неможливо. В такому разі використовують хеджування, яке дозволяє відчутно зменшити або повністю усунути ризик, а відтак стабілізувати фінансові результати діяльності банку. Теоретично хеджування створює імунітет для банківського балансу, захищаючи від непередбачених цінових змін на ринку. В Україні практично не застосовуються які-небудь інструменти, які б дозволяли уникнути чи, в крайньому разі, зменшити валютний ризик. У зарубіжній діловій практиці з метою страхування валютного ризику широкого вжитку набули форвардні угоди. Але на вітчизняному фінансовому ринку використання форвардних угод у чистому вигляді не поширилось. Це можна пояснити, по-перше, відсутністю в комерційних банках відповідних фахівців, а по-друге, недостатньою розробкою Національним банком України необхідних нормативних та інструктивних матеріалів [9].

Розглянемо застосування хеджування для зниження валютного ризику для банку АТ «УКРСИББАНК». Банк використовує короткострокові деривативи.

За використання деривативів обмінний курс встановлюється на момент укладення договору та у випадках несприятливих курсових коливань витрати банку на момент здійснення угоди складатимуться лише з витрат (комісійних, премій) на обслуговування того чи іншого фінансового інструменту.

Оскільки в АТ «УКРСИББАНК» станом на 01.01.2019 р. існують відкриті довгі валютні позиції, то ревальвація національної валюти призведе до зменшення гривневої вартості даних позицій та виникнення втрат від прояву валютного ризику.

Виконаємо порівняти декілька похідних фінансових інструментів та їх ефективність за умови прогнозу на зменшення курсу євро на 20%.

Для хеджування довгої валютної позиції банк може використати наступні види деривативів з датою укладання 01.01.2018 р.:

1. укладання форвардної угоди типу «Sell»;
2. укладання ф'ючерсного контракту типу «Sell»;
3. купівля валютного опціону «Put» [10, с. 100].

Умовами укладання форвардної угоди є такі складові, а саме: дата закінчення 01.01.2019 р., комісійні витрати на укладання форвардної угоди складають 1,5% від суми угоди, а сума відкритої валютної позиції становить 75699 євро.

Розрахунок форвардного диференціалу виконується за формулою (3.1) [16, с. 211]:

$$П(Д)пр = \frac{Кс.пр. \times (Скр.в. - Сд.б.) \times T}{360 \times 100 + (Сд.б. \times T)} \quad (3.1)$$

де П(Д)пр. – премія (дисконт) для форвардного курсу продажу певної валюти;

Кс.пр. – спот-курс продажу валюти;

Скр.в. – відсоткова ставка за міжбанківськими кредитами для валюти котирування;

Сд.б. – відсоткова ставка за міжбанківськими депозитами для базової валюти;

T – термін угоди у днях.

Середньозважене значення 01.01.2019 року валютного курсу євро на міжбанківському валютному ринку складало 32,143, а середньозважені значення річних процентних ставок за міжбанківськими кредитами склали 4,2% за євро, та 19,8% за гривню.

Термін форвардної угоди складає 360 днів [16, с. 134].

Ринковий спот-курс продажу євро за долари станом на 01.01.2019 р. складає 1,1413 доларів за 1 євро. Отже, продаючи суму відкритої позиції (75699 євро), банк отримує 86395 доларів США.

Після цього слід розрахувати розмір форвардного диференціалу за формулою (3.1), беручи до розрахунків середньозважене значення процентної ставки за міжбанківськими кредитами в доларах США (8,9%) та спот-курс «USD/UAH» станом на 01.01.2019 р. у розмірі 27,8792 грн.:

$$P(D)_{\text{пр}} = \frac{27,8792 \times (8,9 - 19,8) \times 360}{360 \times 100 + (19,8 \times 360)} = -2,5366$$

Отже, маємо форвардний диференціал у вигляді форвардного дисконту у 25366 пунктів. Річний валютний курс аутрайт USD/UAH на 01.01.2019 року, який було розраховано 01.01.2019 року складає би:

$$27,8792 - 2,5366 = 25,3426 \text{ USD/UAH}$$

Таким чином, на момент закінчення договору існуюча сума валюти (86395 USD) буде продана за курсом 25,3426 гривень за 1 долар. Комісійні витрати на укладання угоди становлять 1,5% від суми укладеної угоди, тобто 1296 доларів США [9, с. 134].

В результаті 01.02.2019 року банк отримає:

$$S(\text{FUT}) = (86395 - 1296) \times 25,3426 = 2156631 \text{ грн.}$$

Аналогічно проводимо розрахунки для форвардів, ф'ючерсів та опціонів.

Після цього доцільно навести фінансовий результат банку у випадку ухилення від хеджування. Однією із початкових умов моделювання було послаблення валютного курсу євро на 20% протягом року. Умовний майбутній валютний курс складає 25,7144 гривні за один євро [9, с. 100].

Отже, якщо банк обрав би стратегію ухилення від хеджування валютного ризику, то його втрати від послаблення євро на 20% склали б:

$$75699 \times 25,7144 - 75699 \times 32,2459 = -94927 \text{ грн.}$$

В табл. 3.1 наведені отримані результати від використання похідних фінансових інструментів з метою хеджування валютного ризику як банківськими, так і небанківськими, біржовими деривативами [11].

Таблиця 3.1

Результат від використання деривативів для хеджування валютного ризику, грн *

Інструмент хеджування	Вартість позиції станом на 01.01.2019 року	Вартість позиції станом на 01.02.2019 року	Фінансовий результат
Форвард	2433193	2231238	-201955
Ф'ючерс	2433193	2189874	-243319
Опціон	2433193	2348031	-85162
Своп	2433193	2156631	-276562
Без хеджування	2433193	1946554	-486639

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Таким чином, найбільш ефективним інструментом хеджування для банку є купівля валютного опціону «Put» (збитки мінімізуються до суми 8562 грн), на другому місці – використання валютних свопів, а найменш привабливими є чисті форвардні та ф'ючерсні контракти. Проте, на нашу думку, використання будь-якого із зазначених фінансових інструментів є надзвичайно ефективним і доцільним. Саме тому в Україні потрібно активізувати торгівлю опціонами, зважаючи на валютні коливання.

Було досліджено умовну можливість використання похідних фінансових інструментів для хеджування валютного ризику за припущення послаблення євро на 20% за рік. Дана можливість може в повній мірі реалізуватися за умови створення в Україні відповідної законодавчої бази та розбудови повноцінного ринку валютних деривативів. Для прикладу обрано найбільш використовувані типи похідних фінансових інструментів.

В результаті було визначено, що найбільш вигідним за умови точності прогнозу зміни курсу євро є використання опціонного контракту на продаж валюти. Інші похідні фінансові інструменти не так ефективно можуть мінімізувати збитки, проте, на нашу думку, використання кожного з пропонованих деривативів є ефективним та доцільним.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було розглянуто валютну діяльність банку і, як наслідок, виникнення валютних ризиків.

За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки.

1) Валютний ризик – це існуючий або потенційний ризик для банківських доходів і капіталу, що виникає в результаті несприятливих коливань валютних курсів і цін на банківські метали. Вибір найбільш оптимальної стратегії управління валютним ризиком залежить від обраної банком стратегії управління капіталом і норми прибутковості. Аналіз основних переваг та недоліків вищевказаних стратегій важливий для прийняття рішення про вибір найбільш відповідної стратегії, яка може забезпечити оптимальне співвідношення для отримання максимальної вигоди з найменшим ризиком для комерційного банку. Якщо банк вирішив не піддаватися валютному ризику, йому слід уникати валютних операцій з клієнтами і відмовитися від тієї частини прибутку, яку він міг би отримати від валютних операцій. У той же час банк не повинен піддаватися значному валютному ризику для отримання спекулятивного доходу, так як в разі неправильного планування банк може понести значні збитки. Проте, в своїх валютних операціях банку буде корисно дотримуватися принципів хеджування та диверсифікації валютної позиції. Слід також мати на увазі, що, оскільки рівень валютного ризику банку істотно залежить від змін обмінних курсів, які важко прогнозувати, банку слід проаналізувати результати стресових сценаріїв у разі найбільш несприятливих подій і запобігати валютним ризикам, встановлюючи ліміти на відкриті валютні позиції.

2) Проводячи аналіз рівня валютного ризику банку АТ «УКРСИББАНК» можемо відмітити, що банк здійснює валютну діяльність протягом 15 років, виконуючи оцінку фінансово-господарської діяльності АТ «УКРСИББАНК»

можемо зауважити, що протягом 2017-2018 рр. банк проводить прибуткову діяльність в збиткову у 2016 році.

Здійснюючи покупку та продаж валюти, банк АТ «УКРСИББАНК» наражається на ризик у зв'язку з впливом коливання курсів обміну іноземних валют на його фінансовий стан та грошові потоки. Протягом 2018 року встановлено ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку та ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку – не більше 5%. Аналізуючи валютні позиції банку, приходимо до висновку, що показники відповідають нормативним значенням лише у 2017 та 2018 році, а також у 2016 році по довгій валютній позиції.

3) Розглядаючи методи управління валютним ризиком, можемо відзначити, що основним регулюванням валютного ризику є створення надійної, безпечної та пильної ризик-системи, що діє в довгостроковій перспективі. Для цього у банку створено модель трьох ліній захисту: на рівні бізнес-підрозділів банку та підрозділів підтримки діяльності банку; на рівні департаменту ризик-менеджменту та департаменту комплаєнс контролю; на рівні департаменту внутрішнього аудиту щодо перевірки та оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками. Крім того розроблено і впроваджено систему управлінської звітності, яка містить точну, повну, своєчасну та актуальну інформацію щодо суттєвих видів ризику з метою аналізу, контролю та ефективного управління ризиками. Оцінюючи якість управління валютним ризиком, приходимо до висновку, що внутрішня нормативна база, що затверджена відповідними органами банку згідно з принципами корпоративного управління, чітко та обґрунтовано визначає обмеження валютних позицій за валютами, строками та інструментами. Таким чином, констатуємо якість управління валютним ризиком високою, крім того, очікується, що валютний ризик на АТ «УКРСИББАНК» буде зменшуватися.

4) Вивчаючи міжнародний досвід управління валютним ризиком в банку та можливість його імплементації в Україні, можемо зазначити, що методами, якими банк може управляти валютними ризиками є внутрішні (управління

відкритою валютною позицією або лімітування та диверсифікованість валютного ризику) та зовнішні (хеджування). Залежно від масштабів застосування виокремлюють два види хеджування: мікрохеджування – хеджування прибутку за окремими активами і зобов'язаннями, або певної комбінації з них. Мікрохеджування використовується для захисту прибутку банку за окремими великими позиціями й угодами; макрохеджування – хеджування прибутку в цілому або чистого відсоткового доходу. У процесі хеджування відсоткового ризику банк укладає строкові фінансові угоди в обсягах і на строки, які дають можливість збалансувати відсоткові активи та зобов'язання. Хеджування відсоткового ризику здійснюється за допомогою таких строкових угод, як форвардні контракти, ф'ючерсні контракти, опціони та свопи.

Однак нерозвиненість українського фондового ринку унеможливорює застосування яких-небудь стратегій хеджування. Головними причинами цього є надто складні умови становлення ринкової економіки України, відсутність необхідної інфраструктури ф'ючерсної торгівлі, кваліфікованих кадрів (біржовиків, економістів-біржовиків, здатних організувати біржову діяльність), інфляція, криза виробництва тощо. Головна причина, що заважає розвитку ф'ючерсної торгівлі в Україні – це слабкий розвиток самих ринкових відносин, ринкового середовища в цілому. Так, опціонів і ф'ючерсів по валютах не існує взагалі, оскільки ніхто не береться брати на себе величезні ризики, пов'язані з коливаннями курсів валют.

З метою удосконалення процесу управління валютним ризиком банків України були розроблені наступні пропозиції:

- 1) Для подальшого розвитку хеджування необхідно всебічно та глибоко проаналізувати уроки світової кризи фінансової системи та існуючі в Україні проблеми та недоліки розвитку похідних фінансових інструментів і максимально враховувати їх при подальшій розбудові ринку похідних інструментів України. Для цього потрібно:

- створення в Україні умов для розвитку та функціонування ринку похідних інструментів ;
- вдосконалення системи оподаткування фінансового результату від операцій з деривативами;
- перегляд та вдосконалення законодавчих актів, що регулюють питання випуску і обігу деривативів в Україні.

2) З огляду на неможливість отримати переваги від сприятливих обставин при операціях хеджування ризику банки та їх клієнти можуть свідомо використовувати стратегію нехеджування, коли деяка частина активів чи пасивів лишається чутливою до зміни параметрів ринку (відсоткової ставки, валютного курсу). Стратегія нехеджування має на меті максимізацію прибутку і супроводжується підвищеним рівнем ризику. За такого підходу банк не захищений від несприятливих змін на ринку і може зазнати чималих фінансових втрат.

3) Широке запровадження хеджування в Україні стане можливим у середньостроковій перспективі після вирішення всіх проблем та при забезпеченні відповідних умов розвитку валютного, фондового ринків та економіки України в цілому. Незважаючи на досить песимістичну позицію деяких експертів фондового ринку стосовно розвитку національного ринку похідних фінансових інструментів, можна стверджувати, що в середньостроковій перспективі хеджування має в Україні потужні можливості, оскільки їх розвиток призводить до підвищення ефективності та ліквідності фінансового ринку, зростання кількості можливих інвестиційних стратегій на ринку, зниження собівартості фінансових трансакцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з похідними фінансовими інструментами в банках України /Постанова №309 НБУ від 31.08.2007 Із змінами, внесеними згідно з Постановою Національного банку № 409 від 09.12.2016. [Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1104-07/page>]
2. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні / Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. – № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
3. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах від 11 червня 2018 року N 64 / Постанова Правління Національного банку України – (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/pb18188>
4. Про встановлення лімітів відкритої валютної позиції банку Рішення Правління НБУ № 184-рш від 29.03.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr184500-18>
5. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України / Постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 р. – № 361 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36985>
6. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України / Постанова Правління Національного банку України від 06.08.2009 р. – № 460 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0460500-09>

7. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104. [Електронний ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>].
8. Аналіз банківської діяльності: підручник / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2010. – 599 с.
9. Банківська система України: інституційні зміни та інновації [Електронний ресурс]: кол. моногр. / [Л. О. Примостка, М. І. Диба, І. В. Краснова та ін.]; за заг. ред. Л. О. Примостки. – К.: КНЕУ, 2015. – 434 с.
10. Біржовий ринок деривативів в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку / Л. О. Примостка, І. В. Краснова // Ринок фінансових послуг – 2014. С. 49-65.
11. Інноваційні фінансові інструменти захисту банків на кредитному ринку / Л.В Кузнецова// Науковий вісник Херсонського державного університету – 2015. С. 142 – 145.
12. Коваленко В. В. Система управління валютним ризиком та аналіз чинників, які впливають на нього / В. В. Коваленко, Т. В. Шевчук / Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 16. – С. 699-703.
13. Основы риск-менеджмента: пер. с англ. / М. Круи, Д. Галай, Р. Марк; науч. ред. В.Б. Минасян – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 390с.
14. Офіційний сайт АТ «УКРСИББАНК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://my.ukrsibbank.com>
15. Панченко К. С. Стратегії управління валютним ризиком комерційного банку [Текст] / К. С. Панченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 12. – С. 87-89.
16. Прогнозування та хеджування фінансових ризиків: монографія / За ред. проф. Л. О. Примостки. – К.: КНЕУ. 2014instytu. – 424с.
17. Ребрик М.А. Фактори валютного ризику банку / М.А. Ребрик // Вісник Української академії банківської справи. – 2009. – № 2 (27) – С. 84–88.

18. Річний звіт НКЦПФР за 2015р. [Електронний ресурс:
http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1473066406.pdf]
19. Сучасні тенденції світового ринку деривативів / В. Шелудько, В. Вірченко // Бюлетень КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка 10 (163). – 2014. – С. 81-87.
20. Хаб'юк О. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету: монографія. / О. Хаб'юк – Івано-Франківськ: ОІППО; Снятин: ПрутПринт, 2008. – 260 с.
21. Bank for international settlements [Електронний ресурс:
https://www.bis.org/statistics/about_derivatives_stats.htm?m=6%7C32]
22. IFRS. Global Standards for the world economy. [Електронний ресурс:
[http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Financial-Instruments-A-
Replacement-of-IAS-39-Financial-Instruments-Recognitio/Documents/IFRS-9-
Project-Summary-July-2014.pdf](http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Financial-Instruments-A-Replacement-of-IAS-39-Financial-Instruments-Recognitio/Documents/IFRS-9-Project-Summary-July-2014.pdf)]
23. World federation of exchanges. [Електронний ресурс:
<https://www.world-exchanges.org/home/>]

ДОДАТКИ

Фінансова звітність
ПАТ «УКРСИББАНК» за 2015 рік

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Звіт про фінансовий стан (Баланс)
на кінець дня 31.12.2015р.

У тисячах українських гривень

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обмежові резерви	7	12 457 466	6 070 762
Кошти в інших банках	8	229 013	53 373
Кредити та зобов'язаність клієнта	9	20 958 875	14 904 777
Цінні папери в портфелі банку на продаж	10	6 907 628	2 486 811
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	11	346 858	346 858
Дебиторська зобов'язаність щодо поточного податку на прибуток		8 236	826
Відстрочений податковий актив	24	1 127 401	1 127 371
Основні засоби та нематеріальні активи	12	1 184 306	1 074 902
Інші фінансові та нефінансові активи	13	408 528	356 215
Усього активів		43 418 210	28 400 895
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Зобов'язаність перед іншими банками	14	3 084	190 551
Кошти клієнтів	15	33 300 433	18 802 016
Власні боргові цінні папери, випущені на внутрішньому ринку	16	-	2 280
Інші застругні кошти	17	10 905	14 406
Резерви за зобов'язанням та інші зобов'язання	18	675 560	637 817
Субординований борг	19	7 624 701	5 003 089
Усього зобов'язань		41 615 683	24 620 139
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	1 774 333	1 774 333
Емісійні різниці		811 260	811 290
Накопичений прибуток / (непокритий збиток)		(782 466)	(805 175)
Резерви переоцінки	10		138
Усього власного капіталу		1 803 127	1 780 556
Усього зобов'язань та власного капіталу		43 418 210	28 400 895

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління ПАТ «УкрСиббанк»

Головний бухгалтер –
начальник Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів ПАТ «УкрСиббанк»

Ф. Дюмель

О.Ю.Бродський

25 лютого 2016 р.
Вихідцець:
Карякоба І.Д.
тел.738-80-20; 732-54-32

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати) за 2015 рік

У тисячах українських гривень

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	21	4 125 681	2 427 190
Процентні витрати	21	(1 696 952)	(1 054 818)
Чистий процентний дохід(Чисті процентні витрати)		2 428 729	1 372 372
Відрахування до резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках	8,9	(2 409 621)	(1 452 357)
Чиста процентна маржа після відрахування резервів під знецінення кредитів та коштів в інших банках		19 108	(79 985)
Комісійні доходи	22	1 758 040	910 969
Комісійні витрати	22	(232 574)	(168 581)
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж	10	534	565
Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж			5 328
Результат від торгових операцій з іноземною валютою		(83 950)	514 067
Результат від переосади іноземної валюти		540 972	(170 072)
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	29	21 495	(17 983)
Підхідні фінансові інструменти	30	(174 044)	16 974
Інші операційні доходи		136 722	99 708
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(1 942 855)	(1 990 752)
Частка в прибутку(збитку) асоційованих компаній	11		
Прибуток(збиток) до оподаткування		33 448	(868 842)
Витрати на податок на прибуток	24	(10 739)	(142 566)
Прибуток(збиток) за рік		22 709	(1 011 408)
Інший сукупний дохід після оподаткування за рік		(138)	375
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж	10	(138)	405
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	24	-	(30)
Усього сукупного доходу за рік		22 571	(1 011 033)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на просту акцію (у гривнях на акцію)	25	0,0001	(8,0032)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на привілейовану акцію (у гривнях на акцію)	25	0,0007	(8,0323)

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління АТ «УкрСиббанк»

Головний бухгалтер –
начальник Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів АТ «УкрСиббанк»

Ф. Дюмель

О.Ю.Бродський

25 лютого 2016 р.
Видання:
Караїлова П.Д.
тел.738-80-20; 732-54-32

Фінансова звітність
ПАТ «УКРСИББАНК» за 2016 рік

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Звіт про фінансовий стан (Баланс)
на кінець дня 31.12.2016р.

У тисячах українських гривень	Прим.	31 грудня 2016 р.	31 грудня 2015 р.
Активи			
Грошові кошти та Кошти в Національному банку України	7	4 007 876	1 969 573
Кошти в інших фінансових установах	8	13 868 310	10 716 906
Деривативні	27	972	433
Кредити та заборгованість клієнтів	9	20 678 612	20 958 975
Цінні папери в портфелі банку на продаж та інвестиції в асоційовані / дочірні компанії	10	3 853 729	6 954 286
Майно та обладнання	11	1 057 729	1 006 864
Інвестиційна нерухомість		32 370	30 037
Нематеріальні активи		230 026	177 442
Відстрочений податковий збиток та звання з історичного податку на прибуток		1 080 514	1 135 837
Інші фінансові та не фінансові активи	12	557 274	451 879
Активи на продаж		-	9 310
Усього активів		45 367 424	43 418 210
Зобов'язання			
Заборгованість перед іншими фінансовими установами	13	22 091	13 989
Деривативні	27	60 527	4 820
Кошти клієнтів	14	36 424 104	33 300 433
Резерви за зобов'язаннями та інші зобов'язання	15	926 080	671 140
Субординований борг	16	3 830 685	7 624 701
Усього зобов'язань		41 263 367	41 615 083
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	17	5 089 262	1 774 333
Емісійний ризик		811 229	811 260
Резерви переохочення			
Незакритий прибуток / (непохитий збиток)		(1 776 434)	(782 466)
Усього власного капіталу		4 104 057	1 803 127
Усього зобов'язань та власного капіталу		45 367 424	43 418 210

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління ПАТ «УкрСиббанк»

Головний бухгалтер –
начальник Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів ПАТ «УкрСиббанк»

(Handwritten signatures of the Chairman and Chief Accountant)

Ф. Домель

О.Ю.Бродський

09 березня 2017 р.

Виконавець:
Карасюба Л.Д.
тел.738-80-20; 732-54-32

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати) за 2016 рік

У тисячах українських гривень	Прим.	За 12 місяців 2016 р.	За 12 місяців 2015 р.
Процентні доходи	18	4 033 515	4 125 680
Процентні витрати	18	(1 254 829)	(1 666 952)
Комісійні доходи	19	1 617 084	1 037 690
Комісійні витрати	19	(304 910)	(232 674)
Результат від переоцінок іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативами			
Результат від операцій з фінансовими активами банку на продаж		540 507	272 670
Доходи(витрати) від іншої діяльності		13 366	534
		(8 079)	(10 106)
Чистий дохід від банківської діяльності		4 636 654	4 297 240
Витрати, пов'язані з персоналом			
Адміністративні та інші операційні витрати	20	(1 066 668)	(1 043 176)
Амортизація приміщень, впроваджені орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(182 685)	(203 728)
Сукупний операційний дохід / (збиток)		2 635 721	2 409 484
Резерв на знецінення кредитів, цінних паперів у портфелі банку на продаж, забов'язань пров'язаних з кредитуванням та інших		(1 500 407)	(2 439 426)
Чистий операційний збиток		(863 686)	(28 941)
Чистий дохід від необоротних активів			
Дохід(збиток) від акцій, що утримуються на продаж		25 434	82 309
Збиток до оподаткування		(838 252)	33 448
Витрати на податок на прибуток	21	(55 716)	(10 739)
Чистий прибуток(збиток) за звітний період		(893 968)	22 709
Інший сукупний дохід після оподаткування за звітний період:			
Інвестиції в портфелі банку на продаж:			
- Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж			
- Дохід за врахуванням витрат на вибуття та знецінення			(138)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом			
Всього іншого сукупного доходу за звітний період			(138)
Усього сукупного доходу за звітний період		(993 968)	22 571

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління АТ «УкрСибБанк»
 Головний бухгалтер –
 начальник Управління фінансового та податкового
 обліку Департаменту фінансів АТ «УкрСибБанк»

Ф. Дюмель

О.Ю.Бродський

26 березня 2017 р.
 Виконавець,
 Карацоба Л.Д.
 тел.738-80-20; 732-54-32

Фінансова звітність
ПАТ «УКРСИББАНК» за 2017 рік

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Звіт про фінансовий стан (Баланс)
на кінець дня 31.12.2017р.

У тисячах українських гривень	Прим.	31 грудня 2017 р.	31 грудня 2016 р.
Активи			
Грошові кошти	7	1 951 918	1 943 461
Кошти в Національному банку України		2 224 482	2 064 415
Кошти в інших фінансових установах	8	13 225 042	13 868 310
Деривативи	27	2 601	972
Кредити та заборгованість клієнтів	9	22 221 404	20 678 612
Цінні папери в портфелі банку на продаж та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії	10	3 555 308	3 853 729
Майно та обладнання	11	1 108 493	1 057 729
Інвестиційна нерухомість		16 654	32 379
Нематеріальні активи		257 068	230 029
Відстрочений податковий актив та аванс з поточного податку на прибуток		745 409	1 080 514
Інші фінансові та не фінансові активи	12	803 518	557 274
Активи на продаж		-	-
Усього активів		46 111 897	45 367 424
Зобов'язання			
Заборгованість перед іншими фінансовими установами	13	67 098	22 091
Деривативи	27	7 196	60 527
Кошти клієнтів	14	36 211 279	36 424 104
Резерви за зобов'язаннями та інші зобов'язання	15	1 145 958	926 060
Субординований борг	16	3 108 868	3 830 585
Усього зобов'язань		40 540 399	41 263 367
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	17	5 069 262	5 069 262
Емісійні різниці		811 229	811 229
Резерви переоцінки		-	-
Накопичений прибуток / (непокритий збиток)		(308 993)	(1 776 434)
Усього власного капіталу		5 571 498	4 104 057
Усього зобов'язань та власного капіталу		46 111 897	45 367 424

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління АТ «УкрСиббанк»

В.о. Головного бухгалтера –
Заступник начальника Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів АТ «УкрСиббанк»

Ф. Дюмель

С.Є.Бабій

«14» березня 2018 р.

Виконавець:

Т.Ю. Чмерук

тел. (044) 537 4923

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати) за 2017 рік

У тисячах українських гривень	Прим.	За 12 місяців 2017 р.	За 12 місяців 2016 р.
Процентні доходи	18	3 258 823	4 033 515
Процентні витрати	18	(614 573)	(1 254 829)
Комісійні доходи	19	1 973 160	1 617 084
Комісійні витрати	19	(437 673)	(304 910)
Результат від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативами		506 729	540 507
Результат від операцій з фінансовими активами банку на продаж		(67 391)	13 366
Доходи(витрати) від іншої діяльності		(62 912)	(8 079)
Чистий дохід від банківської діяльності		4 556 163	4 636 654
Витрати, пов'язані з персоналом		(1 333 136)	(1 066 868)
Адміністративні та інші операційні витрати	20	(882 903)	(751 180)
Амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(212 706)	(182 885)
Сукупний операційний дохід / (збиток)		2 127 418	2 635 721
Резерв на знецінення кредитів, цінних паперів у портфелі банку на продаж, зобов'язань пов'язаних з кредитуванням та інших		(382 675)	(3 599 407)
Чистий операційний збиток		1 744 743	(963 686)
Чистий дохід від необоротних активів		58 297	25 434
Дохід/збиток від активів, що утримуються на продаж		-	-
Збиток до оподаткування		1 803 040	(938 252)
Витрати на податок на прибуток	21	(335 599)	(55 716)
Чистий прибуток(збиток) за звітний період		1 467 441	(993 968)
Інший сукупний дохід після оподаткування за звітний період:		-	-
Інвестиції в портфелі банку на продаж:		-	-
- Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		-	-
- Дохід за вирахуванням витрат на вибуття та знецінення		-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		-	-
Усього іншого сукупного доходу за звітний період		-	-
Усього сукупного доходу за звітний період		1 467 441	(993 968)

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління АТ «УкрСиббанк»

В.о. Головного бухгалтера –
 Заступник начальника Управління фінансового та податкового
 обліку Департаменту Фінансів АТ «УкрСиббанк»

Ф. Дюмель

С.Є.Бабій

"14" березня 2018 р.

Виконавець:

Т.Ю. Чмерук

тел. (044) 537 4923

Фінансова звітність
АТ «УКРСИББАНК» за 2018 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Окремий звіт про фінансовий стан (Баланс)
станом на 31 грудня 2018 року
(у тисячах українських гривень)

	Прим.	31 грудня 2018 року	31 грудня 2017 року
АКТИВИ			
Грошові кошти	7	2 332 174	1 951 918
Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	7	2 458 291	2 224 482
Кошти в інших фінансових установах за амортизованою вартістю	8	12 312 124	13 225 042
Деривативи	27	12 402	2 601
Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою вартістю	9	26 137 962	22 221 404
Цінні папери та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії	10	5 506 794	3 555 308
Майно та обладнання	11	1 218 782	1 108 493
Інвестиційна нерухомість		172	16 654
Нематеріальні активи	11	475 095	257 058
Відстрочений податковий актив та аванси з поточного податку на прибуток	22	445 227	745 409
Інвестиції в асоційовані небанківські фінансові установи, що утримуються з метою продажу	12	129 281	-
Інші фінансові та не фінансові активи	13	984 784	603 518
Усього активів		52 013 088	46 111 897
ЗОВОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою вартістю		5 927	67 098
Деривативи	27	7 387	7 196
Кошти клієнтів	14	41 115 607	36 406 199
Резерви за зобов'язаннями та інші зобов'язання	15	1 091 945	951 038
Субординований борг	16	3 066 893	3 108 868
Усього зобов'язань		45 287 759	40 540 399
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	17	5 069 262	5 069 262
Емісійні різниці	17	811 229	811 229
Накопичений прибуток/(непокритий збиток)		844 838	(308 993)
Усього власного капіталу		6 725 329	5 571 498
Усього зобов'язань та власного капіталу		52 013 088	46 111 897

Затверджено до випуску та підписано:

Ф. Димов
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

О. О. Сівкович
В.о. Головного бухгалтера
Начальника Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів
АТ «УКРСИББАНК»

30 березня 2019 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Окремий звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати) за 2018 рік
(у тисячах українських гривень)

	Прим.	За 12 місяців 2018 року	За 12 місяців 2017 року
Процентні доходи	19	4 584 279	3 258 823
Процентні витрати	19	(705 709)	(614 573)
Комісійні доходи	20	2 148 021	1 973 160
Комісійні витрати	20	(523 440)	(437 673)
Результат від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативами	27	484 967	506 729
Результат від операцій з фінансовими активами банку на продаж			(67 391)
Результат від іншої діяльності		(3 872)	(62 912)
Знецінення активів, що утримуються для продажу	12	(84 294)	
Чистий дохід від банківської діяльності		5 899 952	4 556 163
Витрати, пов'язані з персоналом		(1 612 136)	(1 333 136)
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(992 647)	(882 903)
Амортизація приміщень, адосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(283 594)	(212 706)
Сукупний операційний дохід		3 011 575	2 127 418
Резерв під кредитні збитки	24, 9	121 282	(382 675)
Чистий операційний збиток		3 132 857	1 744 743
Чистий дохід від необоротних активів		35 462	58 297
Прибуток до оподаткування		3 168 319	1 803 040
Витрати на податок на прибуток	22	(508 462)	(335 599)
Чистий прибуток за звітний період		2 659 857	1 467 441
Усього сукупного доходу за звітний період		2 659 857	1 467 441
Чистий прибуток на одну просту акцію (гривень на одну акцію)	18	2.81	1.55
Чистий прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на одну акцію)	18	84.98	46.89

Затверджено до випуску та підписано

О. Дромель
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

О. О. Сівкович
В.о. Головного бухгалтера –
Начальника Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів
АТ «УКРСИББАНК»

20 березня 2019 року

Аналіз динаміки і структури активів АТ «УКРСИББАНК», 2014-2018 рр.*

Показники	Роки									
	2014		2015		2016		2017		2018	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Грошові кошти	6070762	24,66	12457466	28,69	1943461	4,28	1951918	4,23	2332174	4,48
Кошти в НБУ та обов'язкові резерви	0	0,00	0	0,00	2064415	4,55	2224482	4,82	2458291	4,73
Кошти в інших фінансових установах	53373	0,22	229013	0,53	13868310	30,57	13225042	28,68	12312124	23,67
Деривативи	0	0,00	0	0,00	972	0	2601	0,01	12402	0,02
Кредити та заборгованість клієнтів	14904777	60,54	20958975	48,27	20678612	45,58	22221404	48,19	26137962	50,25
Цінні папери в інвестиції	2466811	10,02	6607628	15,22	3853729	8,49	3555308	7,71	5506794	10,59
Майно та обладнання	0	0,00	0	0,00	1057729	2,33	1108493	2,4	1218782	2,34
Інвестиційна нерухомість	0	0,00	0	0,00	32379	0,07	16654	0,04	172	0
Основні засоби і нематеріальні активи	1074902	4,37	1184306	2,73	230029	0,51	257068	0,56	475095	0,91
Відстрочений податковий актив та аванси з поточного податку на прибуток	1127371	4,58	127401	0,29	1080514	2,38	745409	1,62	445227	0,86
Інвестиції в асоційовані небанківські фін. Установи	346658	1,41	346658	0,80	0	0	0	0	129281	0,25
Інші фін. та нефін. активи	355215	1,44	498528	1,15	557274	1,23	803518	1,74	984784	1,89
Усього активи	24620139	100	43418210	100	45367424	100	46111897	100	52013088	100

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Закінчення додатку Д

Показники	Відхилення (+,-)								Темп приросту, %			
	2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017		2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	У питомі й вазі, %				
1	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Грошові кошти	6386704	4,03	- 10514005	-24,41	8457	-0,05	380256	0,25	105,20	-84,40	0,44	19,48
Кошти в НБУ та обов'язкові резерви	0	0,00	2064415	4,55	160067	0,27	233809	-0,1	-	-	7,75	10,51
Кошти в інших фінансових установах	175640	0,31	13639297	30,04	-643268	-1,89	-912918	-5,01	329,08	5955,69	-4,64	-6,9
Деривативи	0	0,00	972	0,00	1629	0	9801	0,02	-	-	167,59	376,82
Кредити та заборгованість клієнтів	6054198	-12,27	-280363	-2,69	1542792	2,61	3916558	2,06	40,62	-1,34	7,46	17,63
Цінні папери в інвестиції	4140817	5,20	-2753899	-6,73	-298421	-0,78	1951486	2,88	167,86	-41,68	-7,74	54,89
Майно та обладнання	0	0,00	1057729	2,33	50764	0,07	110289	-0,06	-	-	4,8	9,95
Інвестиційна нерухомість	0	0,00	32379	0,07	-15725	-0,04	-16482	-0,04	-	-	-48,57	-98,97
Основні засоби і нематеріальні активи	109404	-1,64	-954277	-2,22	27039	0,05	218027	0,36	10,18	-80,58	11,75	84,81
Відстрочений податковий актив та аванси з поточного податку на прибуток	-999970	-4,29	953113	2,09	-335105	-0,77	-300182	-0,76	-88,70	748,12	-31,01	-40,27
Інвестиції в асоційовані небанківські фін. Установи	0	-0,61	-346658	-0,80	0	0	129281	0,25	0,00	-100,00	-	-
Інші фін. та нефін. активи	143313	-0,29	58746	0,08	246244	0,51	181266	0,15	40,35	11,78	44,19	22,56
Усього активи	18798071	x	1949214	x	744473	x	5901191	x	76,35	4,49	1,64	12,8

*Розроблено автором за джерелом: [3]

Аналіз динаміки і структури пасивів АТ «УКРСИББАНК», 2014-2018 рр.*

Показники	Роки									
	2014		2015		2016		2017		2018	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Заборгованість перед іншими фін. установами	160551	0,61	3084	0,01	22091	0,05	67098	0,15	5927	0,01
Деривативи	0	0,00	0	0,00	60527	0,13	7196	0,02	7387	0,01
Кошти клієнтів	18802016	71,22	3330433	7,67	36424104	80,29	36211279	78,53	41115607	79,05
Резерви за зобов'язаннями	637817	2,42	675960	1,56	926060	2,04	1145958	2,49	1091945	2,10
Субординований борг	5003069	18,95	7624701	17,56	3830585	8,44	3108868	6,74	3066893	5,90
Зобов'язання разом	24620139	93,26	41615083	95,85	41263367	90,95	40540399	87,92	45287759	87,07
Статутний капітал	1774333	6,72	1774333	4,09	5069262	11,17	5069262	10,99	5069262	9,75
Емісійні різниці	811260	3,07	811260	1,87	811229	1,79	811229	1,76	811229	1,56
Накопичений прибуток	-805175	-3,05	-782466	-1,80	-1776434	-3,92	-308993	-0,67	844838	1,62
Власний капітал разом	1780556	6,74	1803127	4,15	4104057	9,05	5571498	12,08	6725329	12,93
Усього пасиви	26400695	100,00	43418210	100,00	45367424	100	46111897	100	52013088	100

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Закінчення додатку Е

Показники	Відхилення (+,-)								Темп приросту, %			
	2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017		2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	У питомій вазі, %				
1	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Заборгованість перед іншими фін. установами	-157467	-0,60	19007	0,04	45007	0,1	-61171	-0,13	-98,08	616,31	203,73	-91,17
Деривативи	0	0,00	60527	0,13	-53331	-0,12	191	0	-	-	-88,11	2,65
Кошти клієнтів	-	-63,55	33093671	72,62	-212825	-1,76	4904328	0,52	-82,29	993,67	-0,58	13,54
Резерви за зобов'язаннями	38143	-0,86	250100	0,48	219898	0,44	-54013	-0,39	5,98	37,00	23,75	-4,71
Субординований борг	2621632	-1,39	-3794116	-9,12	-721717	-1,7	-41975	-0,85	52,40	-49,76	-18,84	-1,35
Зобов'язання разом	16994944	2,59	-351716	-4,90	-722968	-3,04	4747360	-0,85	69,03	-0,85	-1,75	11,71
Статутний капітал	0	-2,63	3294929	7,08	0	-0,18	0	-1,25	0,00	185,70	0	0
Емісійні різниці	0	-1,20	-31	-0,08	0	-0,03	0	-0,2	0,00	0,00	0	0
Накопичений прибуток	22709	1,25	-993968	-2,12	1467441	3,25	1153831	2,29	-2,82	127,03	-82,61	-373,42
Власний капітал разом	22571	-2,59	2300930	4,90	1467441	3,04	1153831	0,85	1,27	127,61	35,76	20,71
Усього пасиви	17017515	0,00	1949214	0,00	744473	x	5901191	x	64,46	4,49	1,64	12,8

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Додаток Ж

Аналіз доходів та витрат АТ «УКРСИББАНК», 2016-2018 рр.*

Показники	Роки дослідження					Відхилення (+,-)			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Процентні доходи	2427190	4125681	4033518	3258823	4584279	1698491	-92163	-774695	1325456
Процентні витрати	1054818	1696952	1254829	614573	705709	642134	-442123	-640256	91136
Комісійні доходи	910969	1758040	1617084	1973160	2148021	847071	-140956	356076	174861
Комісійні витрати	158581	232574	304910	506729	523440	73993	72336	201819	16711
Результат від переоцінки іноз. валюти	514987	272970	540507	506729	484967	-242017	267537	-33778	-21762
Результат від операцій з фін. активами	565	534	13366	-67391	0	-31	12832	-80757	67391
Результат від іншої діяльності	-93950	-10106	-8079	-62912	-3872	83844	2027	-54833	59040
Чистий дохід від банківської діяльності	4169872	4297240	4636654	4556163	5899952	127368	339414	-80491	1343789
Витрати, пов'язані з персоналом	1024258	1043176	106868	1333136	1612136	18918	-936308	1226268	279000
Адміністративні та інші операційні витрати	1990752	1942855	751180	882903	9922647	-47897	-1191675	131723	9039744
Амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів	181664	203728	182885	212706	283594	22064	-20843	29821	70888
Сукупний операційний дохід	375	-138	2635721	2127418	3011575	-513	2635859	-508303	884157
Резерви під кредитні збитки	1525689	2438425	3599407	-382675	121282	912736	1160982	-3982082	503957
Чистий операційний збиток	-22359	-28941	-963686	1744743	3132857	-6582	-934745	2708429	1388114
Чистий дохід від необоротних активів	41145	62389	25434	58297	35462	21244	-36955	32863	-22835
Прибуток до оподаткування	-868842	33448	-938252	1803400	3168319	902290	-971700	2741652	1364919
Витрати на податок на прибуток	142566	10739	55716	335599	508462	-131827	44977	279883	172863
Чистий прибуток за звітний період	-1011033	22571	-993968	1467441	2659857	1033604	-1016539	2461409	1192416
Усього сукупного доходу за звітний період	-1011033	22571	-993968	1467441	2659857	1033604	-1016539	2461409	1192416

*Розроблено автором за джерелом: [14]

Закінчення додатку Ж

Показники	Темп приросту, %			
	2015/ 2014	2016/ 2015	2018/ 2016	2018/ 2017
1	11	12	13	14
Процентні доходи	69,98	-2,23	-19,21	40,67
Процентні витрати	60,88	-26,05	-51,02	14,83
Комісійні доходи	92,99	-8,02	22,02	8,86
Комісійні витрати	46,66	31,10	66,19	3,30
Результат від переоцінки іноз. валюти	-46,99	98,01	-6,25	-4,29
Результат від операцій з фін. активами	-5,49	2403,00	-604,20	-100,00
Результат від іншої діяльності	-89,24	-20,06	678,71	-93,85
Чистий дохід від банківської діяльності	3,05	7,90	-1,74	29,49
Витрати, пов'язані з персоналом	1,85	-89,76	1147,46	20,93
Адміністративні та інші операційні витрати	-2,41	-61,34	17,54	1023,87
Амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів	12,15	-10,23	16,31	33,33
Сукупний операційний дохід	-136,80	-1910042,75	-19,29	41,56
Резерви під кредитні збитки	59,82	47,61	-110,63	-131,69
Чистий операційний збиток	29,44	3229,83	-281,05	79,56
Чистий дохід від необоротних активів	51,63	-59,23	129,21	-39,17
Прибуток до оподаткування	-103,85	-2905,11	-292,21	75,69
Витрати на податок на прибуток	-92,47	418,82	502,34	51,51
Чистий прибуток за звітний період	-102,23	-4503,74	-247,63	81,26
Усього сукупного доходу за звітний період	-102,23	-4503,74	-247,63	81,26

*Розроблено автором за джерелом: [14]